

Sreda, 4. juni 2008. godine
Svedok Alain Robert Forand
Otvorena sednica
Optuženi su pristupili Sudu
Početak u 9.02 h.

Molim ustanite. Međunarodni krivični sud za bivšu Jugoslaviju zaseda. Izvolite, sedite.

SUDIJA ORIE: Dobro jutro svima u sudnici i oko sudnice. Gospodine sekretare, molim vas, najavite predmet.

sekretar: Dobro jutro, časni Sude. Dobro jutro svima u sudnici. Ovo je *Predmet IT-06-90-T, Tužilac protiv Ante Gotovine i ostalih.*

SUDIJA ORIE: Hvala, gospodine sekretare. Generale Forand, pre nego što nastavimo, želim da vas podsetim da ste još uvek vezani svečanom izjavom koju ste dali na početku svog svedočenja. Gospodine Kay, da li ste spremni za nastavak svog unakrsnog ispitivanja?

ADVOKAT KAY: Da. Hvala, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Molim vas, nastavite.

svedok: Alain Robert Forand

UNAKRSNO ISPITIVANJE: ADVOKAT KAY – NASTAVAK

ADVOKAT KAY – PITANJE: Prva stvar kojom bih želeo da se pozabavimo jutros, generale Forand, jeste ono što ste rekli juče pri kraju vašeg svedočenja - da ste dobili samo tri pisma od gospodina Čermaka, kada sam vam postavljao pitanja o tome zbog čega ga niste prepoznali kao komandanta garnizona Knin. Da li se sećate toga?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da, gospodine. Mislim da sam rekao da mislim da sam primio samo tri pisma, ali nisam potvrdio da su bila samo tri.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Hajde da pogledamo to pitanje, zato što ste vi to naveli kao izgovor zašto niste prepoznali njegov naziv kao komandanta "Zbornog mjesta" u Kninu.

ADVOKAT KAY: Časni Sude, preko noći smo prikupili svežanj prepiske između gospodina Čermaka i generala Foranda. Gospodine poslužitelju, molim vas da to stavite pred generala Foranda. I tu se nalazi 15 pisama generala Čermaka koja su upućena

generalu Forandu, od kojih jedno nije potpisao general Čermak, i to ćemo kasnije razmotriti tokom svedočenja. Dakle, to još nije učitano u sistem elektronske sudnice, očigledno, zato što je to stvar koja se pojavila preko noći. Neka od ovih pisama su duplikati pisama koja se već nalaze u sistemu, ali jesu značajni u toj zbirci. Tražim vaše smernice, časni Sude, na koji način Pretresno veće želi da se pozabavim ovim pitanjem. Mi smo ovo stavili zajedno kao zbirku, kako bismo naveli jednu jednostavnu poentu, bez previše komplikacija, kako ne bi prolazili kroz svako pismo.

SUDIJA ORIE: Predložio bih sledeće, gospodine Tieger, i recite mi da li se slažete, da se spisak pisama koja još nisu uvedena u spis prilagode tom spisku, zatim da se dodaju detalji pisama koji se već nalaze u spisu, i da se to onda direktno predloži na usvajanje, a da se gospodinu Forandu pruži prilika da tokom pauze pročita ta pisma, i da onda možda odgovara na pitanja o tome da li ih je dobio, ili ako bilo koji komentar ima u vezi sa tim pismima koja su mu sada predočena, a u svetlu njegovog jučerašnjeg svedočenja. Da li bi to bilo praktično rešenje?

TUŽILAC TIEGER: Časni Sude...

SUDIJA ORIE: Mikrofon vam nije uključen, ali ja ću isključiti svoj.

TUŽILAC TIEGER: Mislim da je isti problem. Svetluca, a izgleda da nije uključen... sad je u redu. Hvala, časni Sude. Izgleda kao praktično rešenje. Samo mi pada napamet jedan problem, a to je da ako svedoku bude pokazan dokument koji je možda dobio a možda i nije, verovatno bi bilo korisno da se identifikuje koji su od dokumenata prevodi koji su prevedeni ovde, a ne dokumenti koje je u to vreme primio. Vidim da ima dosta engleskih dokumenata za koje vidimo da su prevedeni sa BHS-a, ali mislim da to svedok ne može da prepozna.

SUDIJA ORIE: Da. Smatram da to može da bude među pitanjima koja će mu biti postavljena kada bude imao priliku da to pročita. Gospodine Forand, sada ćemo vam zauzeti jednu od vaših narednih pauza, i umesto šoljice kafe, molim vas da prođete kroz ova pisma i da vidite da li prepoznajete sadržaje ili se sećate da ste ih videli. Da li bi to bilo u redu što se vas tiče?

SVEDOK FORAND: Nema problema, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Onda, gospodine Kay, molim vas da pripremite ovaj spisak za kasnije podnošenje, a ovu zbirku ostavite gospodinu Forandu, i onda pretpostavljam da ćete pitanja da postavljate posle pauze. Molim vas, nastavite.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Ponekad se, generale, ova pitanja mogu napraviti sasvim skraćeno, i pitaću vas, s obzirom na činjenicu da ja to nisam kucao tokom noći, već sam dobio zbirku koju je očigledno Tužilaštvo imalo, da li želite da revidirate svoje jučerašnje svedočenje? Samo vam dajem priliku po tom pitanju?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Pa, očigledno, znate, gledajući samo ovo prvo, sva pisma koja su mi upućena trebalo je da ih dobijem. Ne sećam ih se. Ja na osnovu komentara koji sam dao juče, ako se dobro sećam, imao sam samo tri pisma od njega. Ali sam siguran da sam sva pisma koja mi je napisao general Čermak primio, ili lično ili preko svog višeg oficira za vezu. Nemam nikakav problem sa tim. Međutim, kad sam rekao juče da se radi o tri pisma, to nije bio jedini razlog vašeg komentara, nego činjenica da su sva pisma koja sam ja poslao generalu Čermaku bila upućena na vojnog komandanta, a on nikada nije napravio aluzije ili mi rekao da to nije bio njegov pravi položaj.

ADVOKAT KAY – PITANJE: To vam je kao kada nekog stalno oslovljavate pogrešnim imenom, bez obzira što vam je rekao kako mu je pravo ime?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Ne znam.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Hvala. Hajde onda da pogledamo kakva je bila situacija. Prvi dokument koji ćemo da pogledamo je dokazni predmet Odbrane broj D31, koji je prethodno bio predočen na ovom suđenju. Ovo je dokument od 5. avgusta, i odnosi se na imenovanje generala Čermaka na mesto komandanta kninskog garnizona od strane predsednika Republike Hrvatske. Možete li to da vidite, generale Forand?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da, gospodine.

ADVOKAT KAY – PITANJE: A prethodno je na položaju komandanta kninskog garnizona bio major Gojević, koji je postao zamenik komandanta. Možete li i to da vidite?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da, vidim.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Dakle, ovaj dokument je izdat 5. avgusta i odnosi se na imenovanje generala Čermaka na taj položaj za koji sam vam rekao da je bio postavljen a ne da je bio vojni upravnik. I "ZM" koji ste videli na pismima koja vam je upućivao general Čermak označava "Zborno mjesto", komandanta garnizona. Tako da možete da vidite da je to bio njegov zvanični položaj na koji je bio imenovan?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Lično nikada to pismo nisam video.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Niste. Kada ste bili u Kninu, imali ste odeljenje za štampu. Da li ste dobijali informacije od službenika odeljenja za štampu o pitanjima od interesa koji su se dešavali u odnosu na hrvatsku politiku u vašoj zoni odgovornosti?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Oficir za odnose sa javnošću nije bio pod mojom odgovornošću. On je radio za štab UNCRO-a. I očigledno, ako je bilo nešto zanimljivo, on je, ako se dobro sećam, pomagao na našim sastancima u 8.30 časova, tako da je on to prenosio je svima u to vreme.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Da pogledamo jedan članak iz novina koji je objavljen 6. avgusta. To je dokazni predmet Odbrane broj D36.

ADVOKAT KAY: Molim da se predoči dokazni predmet Odbrane broj D36.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Ovo je novinski izveštaj od sledećeg dana iz novine koja se zove *Slobodna Dalmacija*, koji će uskoro da se pojavi na ekranu, i to je javna izjava u novinama o imenovanju generala Čermaka 5. avgusta. A videćete u prevodu da je on trebalo da postane komandant kninskog garnizona, a major Gojević je trebalo da postane zamenik komandanta, a prethodno je bio komandant. A vi ste znali da je Gojević bio zamenik generala Čermaka. Je li tako?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Ne sećam se da je major Gojović... ne sećam ga se uopšte. Uopšte se ne sećam te osobe.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Zar se niste sreli s njim kad ste bili na sastanku sa generalom Gotovinom u njegovom štabu 5. septembra, u novoj kancelariji generala Gotovine?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Ne. Ne sećam ga se.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Da li ste vi kontaktirali sa majorom Gojevićem kao zamenikom generala Čermaka?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Ja se uopšte ne sećam te osobe.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Vrlo dobro. Možete li da vidite u ovom članku da je general Čermak tokom 1990. i 1991 godine bio savetnik predsednika, zatim pomoćnik ministra odbrane, a 1993. godine je bio ministar privrede u Vladi Republike Hrvatske. Jeste li znali da je general Čermak do svog imenovanja 5. avgusta, zapravo bio u civilnom delu života, on nije bio oficir koji je bio u službi?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Pa, ne u to vreme, jer se ne sećam da sam ikada video taj članak, niti se sećam da mi je iko išta rekao o tom konkretnom članku. Ali kao što sam rekao juče, možda tri nedelje nakon toga, bio je jedan društveni događaj gde smo razmenili nekoliko reči, i on mi je rekao da je bio rezervni oficir u to vreme.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Da li ste znali da je on bio civil, u stvari, sve dok nije postavljen 5. avgusta?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Ne sećam se tačno da li je bio civil do 5. avgusta, ali se sećam da mi je rekao da je bio privrednik, da.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Da. Da li ste mislili da je on bio oficir koji je bio na službi u vojsci u to vreme?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Ne, jer mi je rekao da je bio rezervni oficir. Zato sam juče, kada ste mi rekli da je on bio u to vreme... ne znam da li bih mogao tako da ga nazovem... "glavni strateg" artiljerijskog plana. Što se mene lično tiče, nisam mu verovao i nikada nisam preneo tu informaciju nikom drugom, osim kada sam razgovarao sa predstavcima Međunarodnog krivičnog suda za bivšu Jugoslaviju, jer su me pitali šta sam mislio o generalu Čermaku.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Postoji problem među nama o tom pitanju, zato što tvrdim da on nije dovoljno znao engleski jezik kako bi vam pružio tu informaciju tokom razgovora.

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da. Sećam se da se mi nismo složili oko toga. Da, gospodine.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Hvala. Da li imate bilo kakva saznanja o strukturi hrvatskih oružanih snaga u to vreme?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Ne, gospodine. I još uvek ni danas nemam.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Dakle, vi niste znali koje su bile odgovornosti osobe s kojom ste bili u kontaktu. Da li je to tačno?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Pa, nisam znao u smislu njegove ukupne odgovornosti, već sam znao za činjenicu da mi je on rekao da je odgovoran za područje Knina, što je odgovaralo mom sektoru odgovornosti.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Da li ste vi mislili da je odgovoran za područje nad kojim ste imali komandu, zato jer je to bio okvir o kom ste vi razmišljali?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Pa, ja sam svakako mislio da je bio odgovoran, zato što mi je general Gotovine rekao, kada sam razgovarao sa njim o pljački i paljenju i ponašanju vojnog osoblja, da o tim stvarima razgovaram sa generalom Čermakom.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Da onda pogledamo tu izjavu koju ste tamo dali, jer ako pogledamo dokazni predmet Tužilaštva broj P359, sastanak od 8. avgusta, a to je 3. stranica tog izveštaja o situaciji, tu može da se vidi izveštaj o tom sastanku koji ste imali sa generalom Gotovinom. A nigde u tom izveštaju se ne navodi da ste vi pokrenuli pitanje krivičnih dela sa generalom Gotovinom, krivičnih dela koje je počinila Hrvatska vojska. Da li je to tačno?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da, to nije tu. Ali u dodatku koji je juče pokazao tužilac, rekao sam da se sećam da sam imao razgovor sa generalom Gotovinom, ali u pravu ste, to se ne pojavljuje u ovom izveštaju o situaciji.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Ono što pokazuje ovaj izveštaj o situaciji jeste u stvari, da ste vi uopšte vrlo malo razgovarali. Zar nije tako?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: To je ono što se tu kaže, da.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Jedino što se pominje od onoga što ste vi rekli, jeste da se traži dozvola da dovedete svoje komandante u Knin. Je li tako?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da, jer u to vreme, znate, mi još uvek nismo mogli da izlazimo iz baze.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Dakle, kada ste otišli do Gotovine, da se sretnete sa generalom Gotovinom 8. avgusta, vi ste samo pokrenuli ona pitanja koja su bila od značaja za Ujedinjene nacije, zar ne, kao i za vas kao komandanta Sektora Jug, UNCRO-a?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da, to je bila moja jedina odgovornost.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Dakle, pitanje činjenja krivičnih dela nije bio razlog zbog kog ste otišli da se vidite sa generalom Gotovinom?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Ne, jer je on bio taj koji je mene pozvao da ga posetim.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Tačno. Znači, on je govorio vama kakva će biti situacija između Hrvatske koja je sada povratila svoje vlastite teritorije, i vas, kao komandanta UNCRO-a, koji se nalazio na njihovoj teritoriji. Taj sastanak se odnosio na to, zar ne?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Ne sećam se tačno tog...

ADVOKAT KAY – PITANJE: Niste otišli tamo da pokrenete pitanja sa generalom Gotovinom izvan onoga što je vas brinulo, a to je bio odlazak UNCRO-a iz Hrvatske. Zar nije tako?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da, pretpostavljam da jeste. Da.

ADVOKAT KAY – PITANJE: A, u stvari, kada su sa vama obavljani razgovori 1996., 1997., 1998. ... izvinjavam se, i 1999. godine, nikad niste spomenuli da ste otišli da se vidite sa generalom Gotovinom 8. avgusta i da ste razgovarali o počinjenim krivičnim delima na tom sastanku?

SUDIJA ORIE: Gospodine Tieger, izvolite.

TUŽILAC TIEGER: Ovo ne pokrećem kao opšte pitanje, jer mislim da je značajno ovde, i mislim da bi trebalo svedoku da se pokažu delovi ovih konkretnih izjava u kojima je... mislim, bilo da pregledate izveštaje u celini ili da se prikazuju delovi u kojima se spominje taj sastanak, jer mislim da bi to bilo značajno. I neću reći ništa više u prisustvu svedoka.

SUDIJA ORIE: Pa, mislim...

ADVOKAT KAY: Mogu to da uradim, ali na duži način, časni Sude, a vreme nam je važno.

SUDIJA ORIE: Razumem ja to. Istovremeno, gospodine Kay, primetio sam, i reći ću nešto o tome da je svedok... reći ću samo jednu reč o tome. Postoje i druge stvari kao što su, na primer, kako je imenovan gospodin Čermak, o čemu svedok teško da može da doda bilo šta, gde ste zaista trošili vaše vreme kako bi mnoge stvari izneli pred svedoka. Dakle, ja razumem da je vreme važno, međutim, sasvim je drugo pitanje kako će da se koristi vreme i čemu će se dati prioritet. I mislim da bi imalo smisla, s obzirom na ono što sam čuo, da ga na neki način ukratko provedete kroz ove izjave.

ADVOKAT KAY: Pa...

SUDIJA ORIE: Gospodine Forand, primetio sam sledeće: u poslednjih nekoliko pitanja o tome šta je bilo pokrenuto i šta je bila tema ovog sastanka, da ste se manje-više složili s onim što vam je gospodin Kay predložio. Istovremeno, ranije danas, govoreći o izveštaju o situaciji, rekli ste: "Da, to nije tu. Ali u dodatku koji je juče pokazao tužilac...", i rekli ste da se sećate da ste razgovarali sa... ne, ne. Moram ovo da povučem. Molim vas da pokušate da slušate veoma pažljivo ono što vam gospodin Kay iznosi i da pokušate da se fokusirate na to da li se slažete sa njim ili ne, i pokušajte da budete veoma precizni u ovim stvarima.

SVEDOK FORAND: U redu, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Gospodine Tieger?

TUŽILAC TIEGER: Časni Sude, ja svakako ne želim da ovo pitanje postane komplikovanije i duže nego što je neophodno. Da li bi bilo od pomoći ako bih skrenuo pažnju gospodina Kaya na jednu konkretnu...

ADVOKAT KAY: Skratiću, imajući u vidu kako se intervencija dogodila, jer sam bio iznenađen intervencijom, tako da idemo na izjavu iz 2008. godine. To je dokazni predmet Tužilaštva broj P333.

SUDIJA ORIE: Molim vas, učinite tako.

ADVOKAT KAY: Paragraf broj 7.

ADVOKAT KAY – PITANJE: I u izjavi iz 2008. godine vi prvi put spominjete da ste se 8. avgusta žalili generalu Gotovini na nedostatak discipline kod njegovih vojnika, da su pljačkali i spaljivali kuće u gradu, a onda kažete: "General Gotovina me je uputio na generala Čermaka za ove i bilo koje druge pritužbe."

TUŽILAC TIEGER: Trebala bi mi neka uputstva, časni Sude. Čujem komentare branioca da bih ovo trebalo da uradim u dodatnom ispitivanju. Ali, ako se svedoku pokaže deo njegove izjave gde izgleda da postoji protivrečnost dva pitanja koja mu pokazuju nešto što nije tačno, onda ja osećam da pitanje treba razjasniti pre nego što se krene u dodatno ispitivanje.

SUDIJA ORIE: Mislim da biste trebali da pričekate, gospodine Tieger. Istovremeno, gospodine Kay, ono što sam malopre uradio, skrenuo sam pažnju svedoku na deo gde je on u jednom trenutku rekao da pitanje zločina jeste pokretano i da je u svom poslednjem odgovoru rekao: da, u samom izveštaju o situaciji nema toga, ali da je u svojoj poslednjoj izjavi dodao nešto o tome. Ali ako onda kasnije kaže: "Dobro, sledeći vaše sugestije...", šta je bio predmet, da, možda je stvar bila neoprezno iznesena. U isto vreme, potpuno je u redu da se svedoku predoči, i mislim da možemo to da uradimo na takav način u ovom trenutku, gospodine Kay, možda po prvi put da svedok pokreće to pitanje u toku svog poslednjeg razgovora. Takođe sam napomenuo... odnosno, želim da vam skrenem pažnju

na činjenicu da je najvažnije da li se svedok toga jako dobro seća. I, naravno, možete da mu postavite pitanje: zašto to niste ranije rekli. Ali, na kraju, ono što je važno, jeste da li je njegovo sećanje snažno. Naravno, možete da istražujete gde i zašto nije rekao ranije, ili da li njegovo sećanje nije sasvim snažno o tom pitanju. Gospodine Forand, mislim da ste sada pratili deo ovog razgovora. Gospodin Kay je pokazao da je bio malo iznenađen da su ta pitanja pokrenuta tek nedavno, u vašoj poslednjoj izjavi, i on bi želeo da vam postavi neka pitanja o tome. Molim vas, nastavite, gospodine Kay.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Dakle, kako je došlo do toga da ste se tek 2008. godine, znači, 12 godina kasnije setili tog događaja, a ne ranije?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Zato što je očigledno, znate, da sam se pripremao da dođem ovde i da svedočim, i što sam više čitao i što sam više razmišljao o onome šta ću da kažem, jednostavno sam shvatio da sam te reči izrekao generalu Gotovini.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Da li vam je na bilo koji način sugerisano da se radilo o jednoj temi o kojoj ste razgovarali? Da li vam je to neko sugerisao?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Ne, gospodine.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Dobro, to smo završili.

ADVOKAT KAY: Želim da pogledamo dokument sa spiska po Pravilu 65ter koji nosi broj 4028, a reč je predsedničkom transkriptu predsednika Tuđmana. I zamoliću da u tom dokument pogledamo stranicu koja nosi oznaku 0304-9095, odnosno 20. stranicu dokumenta.

ADVOKAT KAY – PITANJE: To je, takođe, jedan od dokumenata Tužilaštva, i reč je o delu diskusije u kancelariji predsednika sa raznim ljudima, među kojima su Ivo Sanader, gospodin Žužul i još neki drugi, a razgovor je vođen o Kanađanima. I negde na sredini stranice gospodin Žužul kaže: "Amerikanci su dobili zvaničan zahtev da pomognu Kanađanima u izvlačenju iz Knina." Ovaj transkript je od 7. avgusta 1995. godine. Da li je tačno da su Kanađani tražili pomoć da se povuku iz Knina?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Za to nisam nikad čuo.

ADVOKAT KAY – PITANJE: I vidite ispod toga da predsednik kaže: "A druga stvar, recite im da sam postavio za komandanta kninskog garnizona general-pukovnika Čermaka, bivšeg ministra, ozbiljnog čoveka za rešavanje tih pitanja." Dakle, tu sam predsednik ne kaže da je general Čermaka bio vojni upravnik, već da je bio komandant kninskog garnizona. Vidite li to?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da, vidim. Ali ja nisam nikad video taj dokument, gospodine.

ADVOKAT KAY – PITANJE: U redu. I to je ono što vam je general Čermak rekao, zar ne, da je tamo da pomogne vama, kao komandantu Sektora Jug u rešavanju problema koje ste imali u okončavanju vaše misije. Je li tako?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Ne sećam se tačno tih reči, ali mi smo s njim trebali da razgovaramo i da sarađujemo u slučaju da dođe do nekih problema, da. Tako je.

ADVOKAT KAY – PITANJE: A nije se radilo o tome što je on imao komandu nad istim područjem nad kojim ste vi bili komandant, naime, nad Sektorom Jug. On vam to nikada nije rekao?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Pa, ne sećam se toga. Ono čega se ja sećam jeste da mi je rekao da je on osoba odgovorna za područje Knina, što je, po mom mišljenju, bila čitava moja zona odgovornosti.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Dakle, da bismo bili fer prema vama, vi ste tu stvar gledali iz svoje perspektive?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Pa, ne sećam se, gospodine, iz čije bih perspektive trebalo da onda gledam.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Vrlo dobro. Da li znate ...

ADVOKAT KAY: Časni Sude, da li mogu da ponudim deo ovog transkripta u spis?

SUDIJA ORIE: Gospodine sekretare?

sekretar: Časni Sude, ovo će biti dokazni predmet Odbrane broj D296.

SUDIJA ORIE: Gospodine Tieger, pretpostavljam da nemate prigovor?

TUŽILAC TIEGER: Tako je, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Odbrane broj D296 primljen je u spis. Molim vas, nastavite.

ADVOKAT KAY: Hvala, časni Sude.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Da li ste znali da je bilo razgovora o pomoći i da ste želeli da vidite generala Čermaka, pored ostalih međunarodnih političara, predstavnika, i predsedničke kancelarije u Zagrebu oko pomoći koja je vama bila potrebna da se povučete iz regiona?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Ne znam o čemu govorite. Nikada nisam čuo za to.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Pa, da li ste znali da je, u stvari, savetnik predsednika, jedan od njegovih specijalnih savetnika, gospodin Šarinić, čovek koji je potpisao sporazum sa gospodinom Akashijem, u vezi sa problemima koje ste vi imali, izjavio da je gospodin Čermak bio "Koschnick" Knina?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Nikad nisam za to čuo, gospodine.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Da li ste u to vreme znali ko je bio taj čovek koji se zvao Koschnick [Hans Koschnick, EU administrator za grad Mostar] i šta je on radio?
SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Ne sećam se tog imena.

ADVOKAT KAY – PITANJE: To je osoba koja je bila postavljena za administratora Mostara?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Ne, ne znam, gospodine.

ADVOKAT KAY – PITANJE: A posao mu je bio da oživi grad i da pomiri zavađene strane u Mostaru. Da li ste to znali?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Ne, gospodine.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Kada je gospodin Čermak došao u Knin, vi ste se s njim sastali 7. avgusta, kada je gospodin Akashi došao u vašu bazu, zar ne? **SVEDOK**

FORAND – ODGOVOR: Da, gospodine.

ADVOKAT KAY – PITANJE: I u dokaznom predmetu Odbrane broj D29, možemo da vidimo izveštaj koji je podneo gospodin Akashi u vezi s tim šta je u ono vreme gospodin Čermak rekao.

ADVOKAT KAY: Da li se nalazi na ekranu? Hvala.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Zamoliću da pogledamo prvu stranicu tog izveštaja. Tu može da se vidi da se gospodin Čermak bavio obnovom vodovoda i struje i povlačenjem Hrvatske vojske. Da li se slažete sa tim?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Tako piše, da.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Da li biste se i vi složili s tim, takođe, na osnovu vaših kontakata s njim toga dana...

SVEDOK FORAND – ODGOVOR Da...

ADVOKAT KAY – PITANJE: ...7. avgusta?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Ne znam tačno da li se o tome razgovaralo 7. avgusta, na tom konkretnom sastanku, jer sam imao jedan sastanak s njim kasnije uveče. Ali, da. Mislim da mi je rekao da je njegova odgovornost bila da se ponovo uspostavi što je moguće brže, normalan život.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Da. I tog istog 7. avgusta, ako pogledamo na 2. stranicu izveštaja gospodina Akashija, u 4. paragrafu, on je ispoljio jaku želju da svi oni ljudi koji su i dalje u vašoj bazi u Kninu ne napuštaju region. Da li se sećate da je takve stvari iznosio u to vreme?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Pa, ne sećam se baš da je to govorio u to vreme, ali znam da je tako nešto rekao samim izbeglicama, mislim, sledećeg dana. Ali, ne sećam se konkretno na tom sastanku. Ali ako se gospodin Akashi toga seća, onda, da.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Ne želim da vam sada pokazujem film, jer mi je vreme ograničeno, ali mi imamo film u kom on govori...

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Rekao sam da se slažem, znate, jer se sećam da je on to rekao samim izbeglicama.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Da pređemo na stvar. Da li biste se složili, da kada je on došao u bazu, da je obećavao da će pružiti podršku u rešavanju problema sa kojim su se Ujedinjene nacije suočavale?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT KAY – PITANJE: I odmah je izneo tvrdnje da će štete biti popravljene i da bi ovi ljudi trebalo da ostanu i da bi trebalo da im se obezbedi da žive slobodno i bez poteškoća. Da li se slažete sa tim?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da, gospodine.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Sve što je on izjavio tog dana bilo je javno podržavanje ili nastojanje da se na miroljubiv i prijateljski način reše oni problemi s kojima ste se vi u bazi Ujedinjenih nacija suočavali u vezi sa raseljenim osobama. Je li tako?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da, gospodine. Kao što sam rekao, ne sećam se da je to rečeno na tom konkretnom sastanku, ali na sastanku koji je održan te večeri ili na sledećem sastanku, to je bilo ono što je rekao general Čermak.

ADVOKAT KAY – PITANJE: U redu.

SUDIJA ORIE: Gospodine Kay, zbog vašeg rasporeda, želim da vas obavestim da ćemo imati ranije pauzu posle prve sednice, i to u 10.15 časova. Imam neke hitne stvari kojima moram da se pozabavim i koje moraju da se urade odmah. Pa sam samo želeo da vas obavestim kako biste mogli da organizujete svoje unakrsno ispitivanje i da znate da ćemo imati pauzu 15 minuta ranije. Molim vas, nastavite.

ADVOKAT KAY: Hvala, časni Sude. U redu. Sada ćemo da se pozabavimo pitanjem vojnog upravnika i vratićemo se na to. Ako bismo mogli da pogledamo dokazni predmet Tužilaštva broj P330... Oh, ne, izvinjavam se. To je izjava. Moja greška. Molim da se predoči dokazni predmet Tužilaštva broj P347.

ADVOKAT KAY – PITANJE: To je vaše pismo od 5. avgusta u kom tražite sastanak sa vojnim upravnikom koje je bilo poslato generalu Gotovini. Tu se kaže da hitno zahtevate sastanak, jer postoji niz pitanja koja se tiču raseljenih lica: "Došlo je do značajnih razmera razaranja i pljački. Smatram da Hrvatska vojska nije u potpunosti pod kontrolom", a spominjete i slobodu kretanja. U koje vreme 5. avgusta ste poslali ovo pismo?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Ne sećam se, gospodine.

ADVOKAT KAY – PITANJE: U redu. Da se vratimo na dokument sa spiska po Pravilu 65ter koji nosi broj 1977. U ovom dokumentu stoji: "Tačke o kojima treba da se razgovara sa vojnim upravnikom, komandantima Hrvatske vojske i u vezi operacija Ujedinjenih nacija...", i na tom dokumentu stoji: "Kopija data kapetanu Lukoviću, 6. avgusta, u 10.00 časova." Da li ste ovaj dokument sastavili vi ili neko u vašoj kancelariji?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Pa, morao bih da vidim kog datuma je sastavljen taj dokument.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Tu se kaže: "Kopija data kapetanu Lukoviću, 6. avgusta, u 10.00 časova."

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Ali na drugoj strani kao da piše 11. kolizar... kolivaz [kolovoz]. Da li je to avgust?

ADVOKAT KAY – PITANJE: Da, to je avgust.

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Pa, onda nema smisla ako je sastavljen 11. avgusta da smo ga uručili 6. avgusta. Ne znam ko je to napisao.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Gde vidite 11. avgust?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Na svom ekranu, evo, odmah desno.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Nemojte da gledate to sa desne strane...

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Jer ovaj koji sada gledam...

ADVOKAT KAY – PITANJE: To nije isti...

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Nije isti?

ADVOKAT KAY – PITANJE: ...dokument. Da. Zaboravite to. Gledajte na englesku verziju... ne... Imamo...

SUDIJA ORIE: Mislim da se sada situacija još pogoršala. Tamo gde bismo očekivali prevod na BHS-u sa desne strane dokumenta, nalazi se na levoj strani. Onda sledeći korak je da sada imamo pogrešan dokument na engleskom jeziku.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Samo gledajte ovo sa desne strane, jer je reč o dokumentu koji je u originalu napisan na engleskom jeziku. Nije to prevod na engleski jezik.

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: U redu.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Teme o kojima je trebalo da se raspravlja sa vojnim upravnikom. Da li je ovo dokument koji ste vi napisali, sastavili ili da li ste na bilo koji način učestvovali u pripremi ovog dokumenta?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Pa, nisam ga sastavio ja. Međutim, ove teme o kojima je trebalo da se razgovara jesam ja identifikovao. Tako je.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Tako je.

SUDIJA ORIE: Gospodine Kay, čini se da postoji problem. Međutim, ne kažem da ste ga vi napravili, jer ovaj dokument koji je sada na ekranu jeste prevod koji je dodat ovog dokumentu, a očigledno nije prevod ovog dokumenta. Dakle, mora da je u pitanju pogrešan prilog. Ako je Tužilaštvo učitalo ovaj dokument, gospodine Tieger, molim vas da to proverite, jer se čini da ovaj prevod na BHS-u svakako nije prevod tog dokumenta. Molim vas, nastavite, gospodine Kay.

ADVOKAT KAY: Hvala. Da, to nije jedan od naših prevoda, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Zato smo se i obratili Tužilaštvu.

ADVOKAT KAY: Hvala vam.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Da li prepoznajete taj dokument i da li je to dokument koji ste poneli sa sobom na vaš sastanak 8. avgusta?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Pa, prepoznajem dokument, jer se radi o izveštaju o situaciji. Nemam datum kada je sastavljen. Nisam nosio izveštaj o situaciji sa sobom, jer je napisan nakon sastanka. Ali, očigledno, ove teme koje su tu istaknute jesu one teme o kojima sam želeo ili sam već razgovarao sa generalom Čermakom, kao što stoji u tom izveštaju o situaciji.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Hvala.

ADVOKAT KAY: Zamoliću da se dokument primi u spis, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Da li ima prigovora, gospodine Tieger.

TUŽILAC TIEGER: Ne, časni Sude. I jasno mi je u čemu je problem kada govorimo o prevodu, i mi ćemo se pozabaviti s tim.

SUDIJA ORIE: Onda ćemo da dodelimo broj originalu na engleskom jeziku, koji nosi oznaku ERN broj 0090-1522. Ovo će biti primljeno u spis, a Tužilaštvo će nas obavestiti kada bude učitano u sistem pravi prevod ovog dokumenta. Gospodine sekretare, to će biti primljeno pod brojem?

sekretar: To će biti dokazni predmet Odbrane broj D297, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Odbrane broj D297 se prima u spis pod uslovom koji sam naveo. Molim vas, nastavite.

ADVOKAT KAY: Hvala. Molim da pogledamo sledeći dokument, P348, dokazni predmet Tužilaštva broj P348.

ADVOKAT KAY – PITANJE: To je izveštaj o situaciji od 6. avgusta koji ste vi odobrili. Molim da pogledate samo prvu stranicu, prvi paragraf, gde se govori o vašoj zabrinutosti o aktuelnoj situaciji u Kninu i Sektoru Jug. Tu stoji: "O tome ću razgovarati na svom nivou sa hrvatskim oficijom za vezu u Kninu, ali bih bio zahvalan ako bi se o tim stvarima razgovaralo i sa hrvatskim vlastima u Zagrebu." O kom nivou ste govorili kada ste rekli da se to odnosi na hrvatskog oficira za vezu u Kninu?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Ako sam dobro zapamtio, radilo se o nivou kapetana Lukovića.

ADVOKAT KAY – PITANJE: To je onaj mornarički oficir kog ste juče spominjali?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da, onaj s kojim sam se sastao nekoliko puta, ako se dobro sećam.

ADVOKAT KAY – PITANJE: A takođe ste govorili o onim temama o kojima je trebalo da se razgovara i dostavili ste taj dokument u rukopisu?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da, tako je bilo napisano. Da, gospodine.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Dali ste mu kopiju toga?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Pa, mora da jesam. Ne sećam se tačno, jer sam tih dana razgovarao sa kapetanom Lukovićem - da bi on trebalo da pronade položaj u mom sedištu, da se tamo smesti. Tako smo u početku razgovarali, ne sećam se zbog čega, ali na kraju nije došlo do toga. Međutim, mi nikada nismo imali hrvatskog oficira za vezu u okviru mog sedišta.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Da li je došlo do toga, u stvari, da ste imali jednog oficira za vezu Ujedinjenih nacija u kancelariji gospodina Čermaka u Kninu, u komandi garnizona?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: To nije jasno. Ne sećam se tačno da li smo pokušali da imamo, ali iz nekog razloga to se nije dogodilo, ali je moj viši oficir za vezu, potpukovnik Tymchuk tamo svakodnevno odlazio.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Da, on je bio u području u kom se i gospodin Čermak nalazio. Da li je to tačno?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Pa, ja nisam siguran da je on tamo bio smešten, ali je on išao svaki dan u kancelariju generala Čermaka. Nije uvek bio sa generalom Čermakom, bio je s njegovim osobljem.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Pitaćemo ga o tome. U ovom dokumentu vi kažete da biste cenili ako bi se o ovim stvarima razgovaralo sa hrvatskim vlastima u Zagrebu. Šta ste pod tim mislili, i koje je bilo stanovište u odnosu na razgovore u Zagrebu? Šta ste, zapravo, mislili pod tim?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Mislio sam na moj štab, na štab UNCRO-a, dakle, da se razgovara sa odgovarajućim kolegom iz hrvatskih vlasti, kako bi se razmotrile teme koje su pokrenute u to vreme, ovo što ste mi malopre prikazali, sada se prisećam. Ali mislim da to nije bio deo izveštaja o situaciji, nego se jednostavno radilo o spisku stvari

za koje sam želeo da se nešto uradi, i da to uradi bilo ko ko je bio odgovoran u kninskoj oblasti.

ADVOKAT KAY – PITANJE: U redu.

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: I u to vreme, jedini kontakt sam imao sa kapetanom Lukovićem.

ADVOKAT KAY – PITANJE: U redu. U vezi sa onim što ste nam juče rekli o krivičnim delima koje ste videli, o problemima koje ste imali, da li ste, takođe, o tim problemima putem vašeg komandnog lanca izvestili vaš u štabu u Zagrebu? Da li su znali s kakvom ste se situacijom suočavali?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da, ja sam u svim izveštajima o situaciji u kojima sam opisivao situaciju u okviru cele zone odgovornosti to svakodnevno slao nadređenima u štabu UNCRO-a. A radio sam izveštaje o situaciji svakodnevno, a neki put i više puta dnevno.

ADVOKAT KAY – PITANJE: A koja je bila svrha slanja u štab UNCRO-a u Zagreb? Kakvu akciju su oni odande trebali da preduzmu?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Pa, to je uobičajeni način delovanja u vojsci; svakodnevno se izveštava o situaciji i nadamo se, ako se zahteva neka intervencija, da će se nešto i učiniti.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Dakle, informacije koje ste im slali iz Knina, dakle, prosleđivali komandi u Zagrebu, bile su informacije na osnovu kojih ste očekivali da će vam pomoći oko razrešavanja vaših problema. Da li je to tačno?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: U nekim slučajevima da, u nekim ne. Ponekad smo samo izveštavali o onome što smo videli. A u nekim određenim slučajevima bilo je konkretnih zahteva koji su bili uključeni u izveštaj o situaciji, i tražili smo od njih da preduzmu neke akcije.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Da. A mi još nismo čuli iskaze o ovome, ali sistem koji je vladao u odnosu na komandu u Zagrebu i informacije koje su se vraćale komandi u Zagrebu, tu se radilo o informacijama i činjenicama koje su oni sami mogli da razreše. Niste vi bili jedina osoba koja je mogla da se bavi tim problemima u Kninu, da li sam u pravu, na globalnom nivou, odnosno kad tako prikazujemo ukupnu sliku?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Pa, u samom UNCRO-u ja sam bio jedina organizacija koja je izveštavala moj štab. Civilna policija Ujedinjenih nacija je izveštavala svoje organizacije, a oni su, inače potpadali pod UNPROFOR. Pripadnici organizacija za ljudskih prava, takođe, su imale drugačiji način. Vojni posmatrači Ujedinjenih nacija imali su svoj način izveštavanja.

ADVOKAT KAY – PITANJE: A vi ste nam rekli juče da niste bili odgovorni za te druge organizacije?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Nisam.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Oni su podnosili izveštaje odvojenim štabovima u Zagrebu. Da li je to tačno?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da. Tako je. U većini slučajeva, mada ne mogu da garantujem uvek, ali u većini slučajeva mi smo dobijali kopiju informacija onoga što su oni slali svojim organizacijama.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Dobro. A kada ste informisali svoj štab u Zagrebu o stvarima na koje ste se vi žalili, to su bila pitanja kojima su se mogli baviti vaši nadređeni u Zagrebu?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da, ja sam se nadao da su oni mogli tako nešto da urade. Da, gospodine.

ADVOKAT KAY – PITANJE: U redu. A kada ste izveštavali o zločinima, očekivali ste da oni mogu da se pozabave tim pitanjima u kontaktu sa višim nivoom, sa nivoom onih instanci sa kojima su oni u Zagrebu saradivali, zar ne?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da, gospodine.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Sada bih želeo da pređemo na nešto što ste vi pokrenuli, a radi se o tome da vam je gospodin Čermak govorio o normalizaciji života u Kninu kao nešto što je njega brinulo.

ADVOKAT KAY: Zamolio bih da pogledamo dokument koji nosi oznaku 2D03-0085.

ADVOKAT KAY – PITANJE: To je pismo od 8. avgusta koje se, takođe, nalazi u onoj zbirci koju smo jutros dobili, generale. A poslao ga je general Čermak vama. I u tom pismu on pominje normalizaciju života u gradu Kninu i obnovu i otvaranje saobraćaja. Da li je to pismo koje ste vi primili?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Mora da sam ga dobio, ali se ne sećam. Ali kao što sam rekao ranije, svako pismo koje mi je uputio general Čermak, moralo je da dođe u moj štab.

ADVOKAT KAY – PITANJE: To je bio uspostavljeni sistem...

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da, gospodine.

ADVOKAT KAY – PITANJE: ... između vas...

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT KAY – PITANJE: ...preko oficira za vezu. I vi se slažete da kada ste se sastali sa generalom Čermakom, da vam je on rekao da je jedan od njegovih zadataka normalizacija života u Kninu. Da li je to tačno?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da, gospodine. Ali mislio sam da se to nije odnosilo samo na Knin, već isto tako i na područje Knina.

ADVOKAT KAY – PITANJE: A isto tako da se revitalizuje i pokrene privreda u Kninu. Da li je i to bilo pitanje o kojem je sa vama razgovarao?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Ne sećam se ovog dela o privredi, ali se sećam da je spomenuo mnogo puta kako je želeo da se aktivnosti vrate u normalu.

ADVOKAT KAY – PITANJE: On je vama pisao pisma poput ovoga, koja su odražavala razgovore koje ste vi s njim vodili na vašim zajedničkim sastancima. Da li je to tačno?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Mora da je tako. Ne sećam se tačno, ali to mora da je bio deo razgovora. Sećam se da sam poslao pismo, ne znam da li je to bio odgovor na ovo, u kojem sam rekao da smo ponudili pomoć. A da mi je bilo na raspolaganju nešto od moje opreme koja je ukradena, mogao bih i više da pomognem.

ADVOKAT KAY – PITANJE: U stvari, idemo da pogledamo neke detalje. A imamo papirnati trag tih pisama, generale Forand.

ADVOKAT KAY: Da li možemo da pogledamo sledeći dokument, to je dokazni predmet Tužilaštva broj P388, P388.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Ovo je još jedan dokument koji je on napisao vama, tog istog dana, 8. avgusta, koji se odnosi na izbeglice u vašoj bazi. I on je želeo da se pozabavi njihovim problemima, kako bi video da li su dobili propusnice svi koji žele da napuste bazu i odu da i dalje žive na području Knina. On je napisao: "Mi ćemo obezbediti sve uslove za normalan život za njih", a onda govori o tome da se sačini spisak. Da se prvo pozabavimo prvom stranicom. Pre svega, to je bilo sasvim u skladu sa njegovim izjavama koje vam je izneo na sastancima o tome da želi da pomogne svim ljudima koju su se nalazili u vašoj UNCRO bazi. Je li tako?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da, gospodine.

ADVOKAT KAY – PITANJE: A to je, u stvari, bio glavni problem koji ste vi imali u to vreme i s kojim ste morali da se pozabavite?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Govorite o ljudima u našoj bazi?

ADVOKAT KAY – PITANJE: Da.

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da, gospodine.

ADVOKAT KAY – PITANJE: I to je bio jedan neočekivan problem za vas. Od 3. avgusta niste mogli ni da pretpostavite da ćete morati da se bavite takvom situacijom?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Sigurno ne.

ADVOKAT KAY – PITANJE: U redu. To je nešto za šta niste bili pripremljeni - da ćete u svojoj bazi imati ljude o kojima ćete morati da se brinete?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da, zato što baza nije bila planirana da se brine o toliko velikom broju ljudi.

ADVOKAT KAY – PITANJE: U redu. Na 2. stranici ovog dokumenta ... a vrtićemo se ovome kasnije, ali bih samo želeo da ovo pokrijemo, postavlja se pitanje razgovora sa

osobama u dobu između 18 i 60 godina, što je bilo predviđeno u okviru sporazuma Akashi-Šarinić, vezano za odnose između Ujedinjenih nacija i hrvatskih vlasti. Da li je to tačno?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Ne sećam se tačno, ali u onom pismu... ne pismu, već u izveštaju gospodina Akashija koji ste pokazali ranije, kaže se da je to pitanje koje bi trebalo da se dalje razvije, zato što se činilo da postoji problem u načinu na koji bi ti razgovori bili sprovedeni.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Dobro. Sud je ranije video ovaj dokument, i ja sam ga ovde samo naveo, jer je on deo ove prepiske koji je prethodni dokazni predmet, odnosno, sporazum Akashi-Šarinić.

SUDIJA ORIE: Da. Gospodine Kay, možete li da nam date broj, tako da i mi možemo ...

ADVOKAT KAY: Nisam tako dobar s brojevima kao kad sam bio mlađi, i mrzim što to moram da kažem, ali izgleda da mi uvek treba pomoć oko toga... i to je moj vlastiti broj, pa je tim čak i gore.

SUDIJA ORIE: Nama je potreban P broj kako bismo to videli.

ADVOKAT KAY: Da, shvatam. I nadam se da će mi neko pomoći.

TUŽILAC TIEGER: Gospodin Du-Toit kaže da je to dokazni predmet Odbrane broj D28.

ADVOKAT KAY: To je to.

SUDIJA ORIE: Hvala vam. To je siguran način kada vam neko nešto kaže.

TUŽILAC TIEGER: Ne treba meni zahvaliti, časni Sude.

ADVOKAT KAY: Hvala, gospodine Du-Toit. Znamo da se ta odredba nalazi u ovom dokumentu.

SUDIJA ORIE: Ja mogu da potvrdim da je to dokazni predmet Odbrane broj D28.

ADVOKAT KAY: Sledeći dokument koji želim da pogledamo je dokument koji nosi oznaku 2D03-0087 od 8. avgusta 1995 godine.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Videćemo da je to dokument u kom gospodin Čermak, pišući treće pismo tog dana, zahteva vašu pomoć vezano za popravku vodovoda u Kninu sa ciljem normalizacije života i rada i povratka izbeglica, imajući na umu da je bilo oštećenja u toku borbenih operacija. Da li se sećate da ste ovo primili? To je, u stvari, u tom malom svežnju koji ste dobili.

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Kao što sam rekao, primio sam ga. Ne sećam ga se, ali se sećam da smo u izveštaju o situaciji govorili o tome da smo pružili pomoć generalu Čermaku.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Da, gospodine. Deo vaših zajedničkih diskusija bio je da radite zajedno po ovim pitanjima i da se pokuša sa normalizacijom života u Kninu nakon operacija.

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Hajde da kažemo da je to bilo korisno i za mene, zato što nam je bila potrebna voda i u našoj bazi.

ADVOKAT KAY: Zamolio bih da se ovaj dokument uvrsti u spis, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Nemate prigovor, gospodine Tieger. Gospodine sekretare, koji će to biti broj?

sekretar: Časni Sude, to će biti dokazni predmet Odbrane broj D298.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Odbrane broj D298 primljen je u spis.

ADVOKAT KAY: Podsetili su me da nisam zatražio usvajanje u spis za dokument koji nosi oznaku 2D03-0085. Izvinjavam se.

TUŽILAC TIEGER: Nemamo prigovor.

SUDIJA ORIE: Vrlo ste dobri s brojevima, gospodine Kay, očigledno. Šta je to, recite ponovo?

ADVOKAT KAY: Dobro čitam brojeve.

SUDIJA ORIE: Ali, šta je ovo?

ADVOKAT KAY: Ovo je dokument o obnavljanju normalnog života i rada u gradu Kninu.

SUDIJA ORIE: Nema prigovora. Gospodine sekretare, koji će to biti broj?

sekretar: Časni Sude, to će biti dokazni predmet Odbrane broj D299.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Odbrane broj D299 primljen je u spis.

ADVOKAT KAY: Hvala. Molim da se sada predoči dokument sa spiska po Pravilu 65ter koji nosi broj 3221.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Kada se pojavi na ekranu, generale Forand, videćete da je to dokument koji je poslao general Čermak 9. avgusta, a naslov mu je "Obaveštenje" u

kojem je general Čermak izneo želju da se uspostavi poverenje i dalji suživot u oslobođenom području: "Ovim putem obaveštavamo svo izbeglo stanovništvo grada Knina da im je garantovano sledeće...", a zatim se navodi niz veoma važnih prava. Da li je ovo bio dokument koji ste videli u to vreme?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Ne sećam se, gospodine.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Da li bi bilo korektno da se kaže da je general Čermak odlazio u bazu u nekoliko navrata kako bi se sastao sa Odborom za interno raseljena lica?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da, gospodine.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Razgovori su se odvijali sa ciljem da ih uveri da će biti bezbedni na tom području i da će imati: prava, slobode, domove, bezbednost; sve ove stvari koje možemo videti na ovom spisku?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Ja nisam bio zainteresovan za te razgovore, ali sećam se kad je general Čermak dolazio da razgovara sa raseljenim licima i njihovim Odborom, oko ovih određenih pitanja.

ADVOKAT KAY – PITANJE: U redu.

ADVOKAT KAY: Nema potrebe da ulazim dalje u ovo pitanje. Zamolio bih da se ovaj dokument uvrsti u spis.

TUŽILAC TIEGER: Nemamo prigovor.

SUDIJA ORIE: Gospodine sekretare?

sekretar: Časni Sude, to će biti dokazni predmet Odbrane broj D300.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Odbrane broj D300 primljen je u spis.

ADVOKAT KAY: Ako bismo mogli pre pauze da pogledamo još jedan dokument sa spiska Tužilaštva po Pravilu 65ter koji nosi broj 3256, a to je sada dokazni predmet Tužilaštva broj P389.

ADVOKAT KAY – PITANJE: To je pismo koje ste vi napisali 9. avgusta generalu Čermaku u vezi sa opremom Ujedinjenih nacija, a spominju se i razne stvari, i ponovo, na kraju se kaže da bi vaše osoblje želelo da se ponovo smesti u Kninu i da doprinese normalizaciji života. Možete li to da vidite?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da, gospodine. Ono što ja vidim jeste žalba zbog činjenice da su oni raščistili svoje stanove, i kada su se vratili, opet su bili provaljeni.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Da. Ne postoji problem među nama, generale Forand, da su krivična dela počinjena. Mogu li da budem potpuno jasan?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da, gospodine.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Ja se ovde bavim konkretnim pitanjima koja se tiču odbrane generala Čermaka. Ali i vi i on ste znali na tim sastancima između vas dvojice, da je to bila namera, da se normalizuje život u Kninu?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da, gospodine.

ADVOKAT KAY – PITANJE: A on nije isključivao bilo koji konkretni narod ili etničku grupu iz onoga što je želeo da postigne?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: To je ono što mi je on rekao. Da, gospodine.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Da. Mi ćemo razmotriti i druge teme, nakon pauze.

ADVOKAT KAY: Da li je sad pogodan trenutak, časni Sude?

SUDIJA ORIE: Jeste. Sada ćemo napraviti pauzu i nastavljamo u 10.40 časova.

(pauza)

SUDIJA ORIE: Pre nego što nastavimo gospodine Kay, Pretresno veće je nakratko tokom pauze raspravljalo o toku ovog unakrsnog ispitivanja, i pitalo se do koje mere su neka od pokrenutih pitanja sporna. Gospodine Tieger, na primer, iz onog što vidimo iz pisama, istaknuta uloga gospodina Čermaka je bila obnova vodosnabdevanja i tako dalje, ali da li je to sporno ili mi samo proveravamo da li je ovaj svedok bio upoznat, što se čini da je veoma relativne važnosti?

TUŽILAC TIEGER: S obzirom na precizno pitanje koje mi je Pretresno veće postavilo, ne, to sigurno nije sporno. Mogu da zamislim da u određenim okolnostima, da ova generička pitanja mogu da dovedu do nekog spora, koji onda postaje sporno pitanje. Ali, ne, mislim, kao generalno pitanje, utisak Pretresnog veća o tome je tačan.

SUDIJA ORIE: Da. Dakle, mnoge od ovih stvari, rekao bih, da su civilni poslovi, kako skloniti napuštena vozila ili uništena vozila sa ulice, i gde da se ostave. Gospodine Kay, ako ova pitanja nisu sporna, naravno, vidim da postoji interes odbrane Čermaka da se tome da težina, da li je najbolji i najpovoljniji način da se to iznese svedoku, koji zatim čita pisma i onda kaže – da li sam ih dobio, možda jesam, možda nisam. Očigledno, kada je svedok davao svoju izjavu, nije se fokusirao na ovakve stvari, što ne znači da to nije bio deo realnosti u to vreme. Glavno pitanje je da se ti elementi prezentiraju na takav način da Pretresno veće postane u potpunosti svesno toga, a proveravanje znanja ovog svedoka o tome možda nije najefikasniji način?

ADVOKAT KAY: Časni Sude, ja sam ovu naznaku Pretresnog veća primio na znanje. Samo mi dozvolite da kažem da mi ovde gradimo odbranu i da je za to potrebno vreme. Radimo u sistemu gde izjava svedoka ulazi u spis, vrlo detaljno, a ne izjava istražnog

sudije, već istražilaca Tužilaštva i drugih. I kao što smo rekli, ne stvara se kompletna slika. Nas je brinulo što je svedok video samo tri pisma, očigledno.

SUDIJA ORIE: Da.

ADVOKAT KAY: I oni su...

SUDIJA ORIE: Ja vas ne krivim za ta tri pisma.

ADVOKAT KAY: U redu.

SUDIJA ORIE: Ja sam se fokusirao na neke druge stvari.

ADVOKAT KAY: Da.

SUDIJA ORIE: Ali onda opet, ako kažete da svedok ne daje kompletnu sliku, mislim, u stvari, da ne postoji tvrdnja da je izjava svedoka dala kompletnu sliku o tome kako je gospodin Čermak obavljao sve svoje dužnosti, i uglavnom je bilo usredsređeno na ono što se činilo da je fokus Tužilaštva. Nisam... ja se nisam šalio, ali da li je on dobro brinuo za svoju porodicu je takođe deo osobe, da li se dobro brinuo o svojim obavezama, koje su prvenstveno bile fokusirane na blagostanje, dobrobit tih preostalih ljudi u gradu, čini se da to nije toliko sporno. I, stoga, možda postoji i drugi način da se ta slika kompletira. Dok je u ovom trenutku Tužilaštvo uzelo samo deo realnosti i kaže da je ovo relevantno, pre svega, relevantno za naš predmet, i donekle s pravom, jer to da li je on savršeno obnovio vodosnabdevanja je od ograničenog značaja. Ne kažem da nema relevantnosti, ali je od ograničenog značaja za optužbe protiv njega.

ADVOKAT KAY: U redu.

SUDIJA ORIE: Molim vas, nastavite. Ako imate nešto da dodate, izvolite, ali ako nemate, Molim vas, nastavite.

ADVOKAT KAY: Shvatio sam vašu poentu, časni Sude. Zapravo, došao sam do kraja ovog dela.

SUDIJA ORIE: Onda bi trebalo da bude...

ADVOKAT KAY: (*preklapanje govornika*) ...ne. Ostaju još samo dva pitanja koja su mu bila postavljena, a koja sam prevideo, i prelazimo na pitanja od opštijeg interesa. Ali kako neko provodi svoje vreme u onome što radi je relevantno za predmet, po našem mišljenju.

SUDIJA ORIE: Kao što sam ranije rekao, stvari nisu nebitne, ali su ograničenog značaja u odnosu na druge aspekte predmeta. Molim vas, nastavite.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Uskoro ćemo da se pozabavimo i drugim pitanjima, generale Forand.

ADVOKAT KAY: Sada bih zamolio da pogledamo dokument koji je podnela Odbrana i nosi broj 2D03-0010.

ADVOKAT KAY – PITANJE: I to je samo nastavak ilustracije odnosa između gospodina Čermaka i ljudi u bazi. Ja vam na to skrećem pažnju, jer su iznesene tvrdnje u ovom predmetu da postoji potvrda od 15. avgusta od čoveka po imenu Branko Pupavac, koji je bio bio na čelu Komiteta izbeglica u bazi Sektora Jug. Da li prepoznajete ovaj dokument?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Ne, gospodine.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Da li ste videli drugi dokument koje je sličan ovom?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Pa, dobio sam jedan od njih, od tog Odbora, u ime svih raseljenih lica, ali to nije ovo.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Dakle, primili ste sličnu potvrdu, zar ne?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Hvala. A da li ste poznavali Pupavac Branka koji je bio na čelu ovog komiteta izbeglica?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Ne sećam se imena, ali postojao je jedan čovek s kojim sam razgovarao s vremena na vreme.

ADVOKAT KAY – PITANJE: U redu. Znači, to je to, i puno vam hvala.

ADVOKAT KAY: Časni Sude, molim da se ovaj dokument uvede u spis.

TUŽILAC TIEGER: Nemamo prigovor, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Gospodine sekretare?

sekretar: Časni Sude, to će biti dokazni predmet Odbrane broj D301.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Odbrane broj D301 primljen je u spis.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Sada ćemo da se pozabavimo pitanjima komandovanja ili kontrole generala Čermaka na terenu. I tačno je, zar ne, a to smo videli u dokaznom predmetu Tužilaštva broj P361, na 3. stranici... na 3. stranici, i vi ste tu napisali: "General Čermak tvrdi da ima potpunu vlast nad celim područjem Sektora Jug i da dozvoljava slobodu kretanja. Jedinice Hrvatske vojske koje su u zoni odgovornosti Kanadskog bataljona 1, posebno u Benkovcu, ne priznaju vlast generala Čermaka, pa čak ni njegovo postojanje." Da li to vidite? Nalazi se u sredini druge stranice.

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Ja imam treću stranicu.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Žao mi je. Ovaj dokument je ponovo dupliran u sistemu, pa sam pozvao pogrešan broj po Pravilu 65ter.

ADVOKAT KAY: Ali u svakom slučaju, radi se o 2. stranici i primite moje izvinjenje.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Ali to je dokazni predmet Tužilaštva broj P361, na sredini stranice, pod C, četvrti red?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da, vidim to.

ADVOKAT KAY – PITANJE: I mislim da je ovo izveštaj o situaciji koji ste već videli. Da li je to tačno?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Tačno je, gospodine.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Da li je to predstavljalo za vas problem u odnosu na poricanje autoriteta generala Čermaka na terenu, jer je on izdavao propusnice Ujedinjenim nacijama da se slobodno kreću u području?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da, gospodine. Pa, to je problem. Rečeno nam je da možemo slobodno da putujemo...

ADVOKAT KAY – PITANJE: Da.

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: ...sa tom propusnicom koju smo dobili, a to nije bio slučaj. Dakle, da, to je stvaralo probleme.

ADVOKAT KAY – PITANJE: U redu. Dakle, vi ste bili obavješteni da se poriče autoritet generala Čermaka, pa čak i njegovo postojanje?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: U ovom izveštaju o situaciji koji pokriva 8. i 9. avgust, da, gospodine.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Dobro. Da li ste s njim o tome razgovarali - da se poricala njegova vlast?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Mora da je bilo pokrenuto to pitanje, jer je to bio problem, znate, s kojim smo mi bili suočeni. Tako da sam siguran da sam to pokrenuo s njim, ali se ne sećam jasno.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Juče ste naveli u jednom dokumentu, gde spominjete njegovo područje odgovornosti kao o nečemu što je ogromno.

ADVOKAT KAY: Da li možemo da pogledamo dokument koji je izveštaj o istom tom sastanku od 24. avgusta, i da vidimo kako je to bilo rečeno. Dokument koji želim da pogledamo je dokazni predmet Odbrane broj D151, i to 2. stranicu tog dokumenta, 5. paragraf.

ADVOKAT KAY – PITANJE: I da pogledamo poslednjih pet redova. To je sastanak na kom je bio prisutan gospodin Al-Alfi, vi i više drugih ljudi. A zapisano je ovde da je general Čermak jasno stavio do znanja da: "General Čermak nam je jasno stavio do znanja, prema njegovom mišljenju, da je to područje veoma veliko i da bi on lagao ako bi nam rekao da ništa tako više neće nastaviti da se događa" i dalje se kaže da je izdao naređenja. U vašem zapisu stoji da je "njegova zona odgovornosti ogromna". Da li vidite razliku u značenju između "zone" i "zone odgovornosti"?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Pa, rekao bih da je zona odgovornosti jasnija od samog područja, da.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Kao vojni izraz, da li bi to bio način na koji biste vi stavili u kontekst taj izraz u ovoj situaciji, čak i ako je on rekao "područje je bilo ogromno"?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: U mojoj vojsci mi kažemo "zona odgovornosti".

ADVOKAT KAY – PITANJE: Tako je. Dakle, tako da se to moglo protumačiti, čak i ako je on rekao: "područje" na taj način. Da li je to tačno?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Tačno je, gospodine.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Hvala vam. Sada ćemo da se pozabavimo onim nestalim vozilima Ujedinjenih nacija, a tu se, zapravo, bavimo pitanjem o tome kakva je on imao ovlašćenja. A možemo prvo da počnemo od... pre svega, želim da se bavim svim dokumentima koja se odnose na ovo, a to je čitav niz takvih dokumenata. Dakle, možemo da počnemo sa dokumentom koji nosi oznaku 2D03-0089 od 8. avgusta, a to je interni memorandum upućen vama od nekoga ko se zove gospodin Hoey: "Vozila Ujedinjenih nacija su u rukama..." kako on kaže "HVO-a". Da li prepoznajete to kao nešto što je došlo do vas o tri ukradena vozila?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Ne sećam se tačno, ali je upućeno meni, tako da sam morao to da vidim.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Ovde je pokrenut jedan čitav niz pitanja koja su se ticala ukradene imovine Ujedinjenih nacija i za koju ste vi tražili od generala Čermaka da bude vraćena. Je li tako?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Tako je, gospodine.

ADVOKAT KAY: Molim da pređemo na sledeći dokument sa spiska po Pravilu 65ter koji nosi broj 3220. I ako možemo prethodni dokument da predložimo u spis, časni Sude. Izvinjavam se.

SUDIJA ORIE: Nema prigovora iz Tužilaštva. Gospodine sekretare?

sekretar: Časni Sude, to će biti dokazni predmet Odbrane broj D302.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Odbrane broj D302 primljen je u spis.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Dakle, da pogledamo sada dokument sa spiska po Pravilu 65ter koji nosi broj 3220. Vi ste izvestili generala Čermaka o tim vozilima koja su nestala, zar ne, i tražili ste da budu vraćena. Je li tako?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Tako je, gospodine.

ADVOKAT KAY – PITANJE: A ovde vidimo jedno naređenje koje je on izdao vojnoj policiji i policiji u Kninu da pronađu ta tri vozila. Dokument je od 9. avgusta. I to je nešto što ste, bez sumnje, od njega i očekivali da uradi?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Tako je, gospodine.

ADVOKAT KAY: Da li možemo da pogledamo sledeći dokument... u stvari, zamoliću prvo da se ovaj dokument uvrsti u spis.

TUŽILAC TIEGER: Nemamo prigovor.

SUDIJA ORIE: Nema prigovora. Gospodine sekretare?

sekretar: Časni Sude, to će biti dokazni predmet Odbrane broj D303.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Odbrane broj D303 primljen je u spis. Molim vas, nastavite.

ADVOKAT KAY: Sledeći dokument koji želim da pogledamo je dokument sa spiska po Pravilu 65ter koji nosi broj 867.

ADVOKAT KAY – PITANJE: I dok čekamo da se dokument pojavi na ekranima, da li sam u pravu ako kažem da vi niste dobili nikakav izveštaj od generala Čermaka o tome da su policija ili vojna policija pronašli ta vozila?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Koliko se ja sećam, ne, gospodine.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Upravo tako. Dana 12. avgusta, na osnovu ovog dokumenta vidimo da je general Čermak dostavio izveštaj načelniku štaba Vojne oblasti Split, gde stoji: "U nekoliko navrata, general Forand, komandant snaga UNCRO-a, obavestio nas je o neprikladnom ponašanju dela Hrvatske vojske." Tu govori o nekoliko ukradenih vozila, inženjerijske opreme, kao i da su vozila bila prefarbana i da su viđena kao takva. Spominje se činjenica da je načinjeno nekoliko pokušaja, ali bez uspeha, i zahteva se da taj policajac obavesti komandante hrvatske vojske u Vojnoj oblasti Split o tome da se oprema pod hitno vrati i da se spreče slična nedela?

SUDIJA ORIE: Izvolite, gospodine Tieger.

TUŽILAC TIEGER: Izvinite, časni Sude. Razumem u čemu je problem od juče, jer sam čitao sa kopije dokumenta i nisam bio svestan da se to što čitam ne pojavljuje na ekranu, a nije dostupno ni svedoku ni... ni ostalima. Prvi deo dokumenta, to govorim zbog gospodina Kaya, nismo videli na ekranu.

SUDIJA ORIE: Da. Deo počinje: "Kao što smo i pokušali u nekoliko navrata..." nije u potpunosti prikazan na ekranu. To je na sledećoj stranici.

ADVOKAT KAY: Da, na drugoj stranici. Hvala vam.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Izvinjavam se, generale. Nisam video sve, zbog ovoga što imam pred sobom. Verujte mi, ništa ne izmišljam. Govorim vam kako jeste. Da li vidite to?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Vidim, gospodine.

ADVOKAT KAY – PITANJE: I, po svoj prilici, to su koraci koje ste hteli da preduzme general Čermak?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Svakako.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Da li primećujete da on sam ne može da izda takvo naređenje za povrat ove imovine drugim komandantima u Hrvatskoj vojsci u Vojnoj oblasti?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Čini se da je to slučaj. Ne znam ko je načelnik štaba. Ko je načelnik štaba i na koji nivo se to odnosi, ne znam.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Načelnik štaba bio je general Ademi.

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Što ja nisam znao.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Da li ste se sreli s njim?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Nikad. Ne, gospodine.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Možemo li da pređemo...

ADVOKAT KAY: Molim da se to uvrsti u spis, časni Sude.

TUŽILAC TIEGER: Nemamo prigovor, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Gospodine sekretare?

sekretar: Časni Sude, to će biti dokazni predmet Odbrane broj D304.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Odbrane broj D304 primljen je u spis. Molim vas, nastavite.

ADVOKAT KAY: Molim da pogledamo dokument sa spiska po Pravilu 65ter koji nosi broj 2060.

ADVOKAT KAY – PITANJE: To je dokument objavljen 13. avgusta 1995. godine, od strane komandanta Vojne oblasti Split, generala Gotovine. Na prvoj stranici u izveštaju

govori se – to je nerevidiran prevod – o krađi vozila. A tu možete da vidite da je izdato naređenje komandantima u kom se zahteva njihov povratak, jer to šteti državnim interesima Republike Hrvatske. Spominju se stroge disciplinske i druge pravne mere.

ADVOKAT KAY: Da li možemo da pređemo na 2. stranicu?

ADVOKAT KAY – PITANJE: Kaže se: "Svi komandanti da budu informisani o ovom naređenju". I možete da vidite da je naređenje upućeno svima brigadama, bataljonima, četama, kao i logističkim bazama u vezi sa vašom imovinom. Da li vidite to?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT KAY – PITANJE: I da li uočavate da general Čermak nije imao ovlašćenja da izda to naređenje jedinicama u Vojnoj oblasti Split?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Izgleda da je tako.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Hvala.

ADVOKAT KAY: Molim da se to uvrsti u spis, časni Sude.

TUŽILAC TIEGER: Nemamo prigovor, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Gospodine sekretare?

sekretar: Časni Sude, to će biti dokazni predmet Odbrane broj D305.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Odbrane broj D305 primljen je u spis.

ADVOKAT KAY – PITANJE: A u onom spisku osoba kojima je bilo dostavljeno ovo naređenje, nije čak ni uključen garnizon u Kninu. Vidite li to?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Vidim.

ADVOKAT KAY: Možemo li da pogledamo dokument sa spiska po Pravilu 65ter koji nosi broj 5034.

ADVOKAT KAY – PITANJE: To je naređenje – videćemo kad se pojavi na ekranu – koje je izdao jedan od onih komandanata u Vojnoj oblasti Split u vezi vaših vozila i vaše imovine, od 13. avgusta. Poziva se na prethodno naređenje koje je ranije izdato. Govori se o krađi vozila, neprikladnom i štetnom ponašanju, a na strani broj 1 vidimo i odrednice tog naređenja.

ADVOKAT KAY: Molim da se pređe na 2. stranicu.

ADVOKAT KAY – PITANJE: I onda vidimo kako to ide dalje kroz sistem od komandanta operativne grupe, pukovnika Kotomanovića, i navedeno je kome treba da se

dostavi, konkretno kojim pukovima i brigadama. Dakle, opet ćete da primetite da to nije dokument iz kninskog garnizona, *Zborno mjesto*, od generala Čermaka?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Tako je.

ADVOKAT KAY – PITANJE: I to nije njegovo naređenje, nego da se sve to nalazi u okviru komande Vojne oblasti Split?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da, gospodine.

ADVOKAT KAY: Molim da se dokument uvrsti u spis.

SUDIJA ORIE: Gospodine Tieger?

TUŽILAC TIEGER: Nemamo prigovor, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Gospodine sekretare?

sekretar: Časni Sude, to će biti dokazni predmet Odbrane broj D306.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Odbrane broj D306 primljen je u spis.

ADVOKAT KAY: Molim da sada pogledamo dokazni predmet Tužilaštva broj P389.

ADVOKAT KAY – PITANJE: To je dokument koji je bio juče predodčen, napisali ste ga vi, generale Forand, general-pukovniku Čermaka. I nas zanima drugi paragraf, druga rečenica, gde se kaže: "Da li ima bilo kakvog napretka u lociranju tri vozila Ujedinjenih nacija koja su odvezena iz garaže u Kninu dok su bila na popravci. Takođe bih vam bio zahvalan ako bismo blagovremeno dobili informacije o slobodi kretanja". Kao što ste nam rekli juče, tražili ste informacije od generala Čermaka, o tome šta se dešavalo o ovim pitanjima. Je li tako?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Tako je.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Da li ste po lancu komandovanja videli da se general Čermak nije nalazio u sklopu onih konkretnih jedinica kojima je prosleđeno ono naređenje da se bave tim pitanjem?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Iz onoga što ste mi pokazali, tako je, gospodine.

ADVOKAT KAY – PITANJE: U redu. Da li ste shvatali da general Čermak nije, u stvari, imao položaj u strukturi Vojne oblasti Split, da bi mogao da se bavi ovim pitanjima? Da li ste u to vreme to shvatali?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: U to vreme, ne, gospodine. Ali na osnovu onoga što ste mi sada prikazali, očigledno, da.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Hvala.

ADVOKAT KAY: Da sada pogledamo jedan dokument od 26. avgusta, to je dokazni predmet Tužilaštva broj P375.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Reč je opet o jednom pismu koje ste vi napisali 26. avgusta, videli smo ga juče, a to je pismo koje ste napisali generalu Gotovini. Prva rečenica počinje: "Kao što smo raspravljali tokom našeg sastanka 8. avgusta", a kad se govori o sastanku, to je onaj sastanak na kninskoj tvrđavi o kom sam vas jutros već ispitivao. Da li se sećate toga, generale Forand?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da, gospodine.

ADVOKAT KAY – PITANJE: "Radim u dogovoru sa vojnim upravnikom Knina, generalom Čermakom, kako bismo zaključili misiju UNCRO-a u Sektora Jug, kako bi se jedinice vratile u svoje matične države." Tu govorite o čitavom nizu pitanja. I na toj stranici vidi se da se povećao broj neprijateljskih akata, koje su izvršili pripadnici Hrvatske vojske protiv vojnika mirovnih snaga Ujedinjenih nacija.

ADVOKAT KAY: Idemo na 2. stranicu, paragraf počinje rečima: "Što se tiče drugog pitanja."

ADVOKAT KAY – PITANJE: "Iako sam zadovoljan nivoom saradnje koju je pokazao general Čermak, siguran sam da je veoma frustriran činjenicom da su njegova ovlašćenja ograničena u nekim određenim područjima. Ne mogu da shvatim kako zajedničke istrage Ujedinjenih nacija i hrvatske vojne policije mogu da bude onemogućene od strane nižih oficiri Hrvatske vojske kada je reč o pristupu područjima za koja i jedna i druga vojna policija smatraju da se tamo nalazi oprema Ujedinjenih nacija" kao što je bilo u Drnišu i bazi u Drnišu. Dakle, po ovom pitanju ovlašćenja, želim da vas pitam sledeće: da li bi bilo tačno da se kaže da ste počeli da shvatate da general Čermak nije imao ovlašćenja nad tim vojnicima Hrvatske vojske koji su bili u tom području?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Verujem da je ono što sam mislio u to vreme bilo tačno i da mi je bilo veoma teško da shvatim kako to da, s obzirom da je bio odgovoran za celokupno područje Knina i kada nam je on lično govorio da rešava stvari za koje smo mu mi govorili da se dešavaju, a da to, izgleda, nije imalo uticaja na sve. Dakle, da, ja sam se pitao kakva to on ovlašćenja ima, s jedne strane, na osnovu onoga što je on meni govorio, i s druge strane, u odnosu na probleme na koje smo nailazili u kretanju širom naše zone odgovornosti.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Kao što smo videli, bili ste zadovoljni nivoom saradnje. Da li se može reći da ste imali dobre radne odnose s njim?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da, da. Svaki sastanak sa generalom Čermakom je bio veoma srdačan i civilizovan. Meni je smetalo da se ništa nije događalo u vezi svih problema na koje smo mu skretali pažnju.

ADVOKAT KAY – PITANJE: U redu.

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: I ja to stalno spominjem u svojim pismima njemu. Sastanci su uvek bili dobri. Nikad nismo vikali jedan na drugog, sve je bilo srdačno i civilizovano.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Njegova vrata su vam uvek bila otvorena. Da li bi moglo tako da se kaže?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da, rekao bih.

ADVOKAT KAY – PITANJE: I bili ste dobrodošli u njegovoj kancelariji u komandi kninskog garnizona?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Nikada nije bilo problema. Svaki put kada bismo tražili sastanak, imali smo sastanak. I isto je važno za njega, kada je tražio da se sastane sa nama, nikada nije bilo nikakvih problema.

ADVOKAT KAY – PITANJE: U redu.

ADVOKAT KAY: Zamoliću da se na ekran sada stavi jedna fotografija. To je dokazni predmet Odbrane broj D226.

ADVOKAT KAY – PITANJE: To je samo fotografija zgrade. Da li prepoznajete koja je to zgrada, tu gde piše: "ZM Knin"?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da, gospodine.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Da li je to kancelarija gde se nalazio general Čermak?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Mislim da jeste.

ADVOKAT KAY – PITANJE: A kancelarija pored vrata, gde piše "IZM, ZP Split", da li prepoznajete tu zgradu?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Ne mogu da kažem da je prepoznajem.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Da li ste ikada odlazili u komandu Vojne oblasti Split?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Ne sećam se. Možda je to tamo gde smo se sastali sa generalom Gotovinom u septembru... 5. septembra, ali se ne sećam.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Molim vas, usredsredite svoju pažnju na ovu zgradu gde piše "ZM Knin". Koliko puta ste išli tamo?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Pa, više od deset puta, ali ne sećam se tačno.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Da li bi se moglo reći da se radilo o zgradi u kojoj su se odvijale mnoge aktivnosti? Da je bilo je mnogo stvari koje su se tamo dešavale?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Koliko se ja sećam, jeste.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Da li se sećate da je tamo u toj zgradi bila jedna velika trpezarija i javna kuhinja?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Ne, toga se ne sećam.

ADVOKAT KAY – PITANJE: U redu. Da li ste odlazili u kancelariju generala Čermaka?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da, par puta. A bila je i neka vrsta konferencijske sale, znate, kada je bilo više ljudi, onda smo morali da idemo tamo.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Da. Da li bi bilo korektno da se kaže da ste tokom svojih kontakata sa generalom Čermakom uočili da se on bavio različitim pitanjima i stvarima, a ne isključivo vojnim stvarima?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Pa, to je meni teško da kažem, jer ja ne razumem hrvatski, ali je tamo bilo dosta aktivnosti, čak i u vreme dok smo imali naše sastanke.

ADVOKAT KAY – PITANJE: To je sve što sam želeo da vas pitam o toj stvari. Sada ćemo da se pozabavimo jednim drugim pitanjem koje je pokrenuto juče, naime, logorom Civljane i njegovim zauzimanjem.

ADVOKAT KAY: Zapravo, postoji još nekoliko pitanja o ovom koje bi trebalo da obradim, časni Sude. Izvinjavam se zbog toga, ali važno je da se pokriju još neke druge stvari u vezi sa ovim. Da pogledamo dokument sa spiska po Pravilu 65ter koji nosi broj 3069. To je dokument koji je, takođe, juče uvršten u spis.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Reč je o zapisniku sa sastanka od 29. avgusta sa generalom Čermakom, na kom ste i vi bili prisutni, kao i gospodin Al-Alfi.

ADVOKAT KAY: Molim da sada pogledamo 2. stranicu, tačno na kraju stranice.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Gospodin Al-Alfi takođe se bavio pitanjem ukradenih vozila Ujedinjenih nacija. Vi ste bili prisutni na ovom sastanku, jer se čini da vozila...

SUDIJA ORIE: Gospodine Kay, za zapisnik moramo da identifikujemo šta se sada nalazi na našim ekranima. Ako kažete da je to dokument sa spiska po Pravilu 65ter koji nosi broj 3069, da li je to jedan od dokumenata koji je već primljena u spis? Samo pokušavam da prođem kroz svoj spisak...

(Pretrsko veće i Sekretarijat se savetuju)

SUDIJA ORIE: Da. To je jedan od ona četiri dokumenta, koliko shvatam, gospodine Tieger, tamo gde nisu bili svi dodatno proveravani, pa su ispušteni i...

TUŽILAC TIEGER: Tačno, časni Sude.

SUDIJA ORIE: ...ne postoji na spisku. Gospodine sekretare, da li imate dokazni broj za ovaj dokument?

sekretar: Ne, časni Sude. Nisu bili dodeljeni brojevi za ta četiri dokumenta.

SUDIJA ORIE: Molim vas da to pripremite, gospodine sekretare, tako da bismo onda... hajde da to odmah uradimo, tako da imamo bolju osnovu da nastavimo sa radom. Gospodine sekretare?

sekretar: Časni Sude, ta četiri dokumenta dobiće sledeće brojeve: dokument sa spiska po Pravilu 65ter koji nosi broj 04162 biće dokazni predmet Tužilaštva broj P408; dokument sa spiska po Pravilu 65ter koji nosi broj 03069 postaće dokazni predmet Tužilaštva broj P409; dokument sa spiska po Pravilu 65ter koji nosi broj 3544 biće dokazni predmet Tužilaštva broj P410, i dokument sa spiska po Pravilu 65ter koji nosi broj 3531 biće dokazni predmet Tužilaštva broj P411.

SUDIJA ORIE: Koliko se sećam, nije bilo prigovora na ova četiri dokumenta, pa s obzirom da ih nije bilo, dokazni predmeti Tužilaštva P408, P409, P410 i P411 uvrštavaju se u spis. Sada na ekranu imamo dokument sa spiska po Pravilu 65ter koji nosi broj 3069, koji je postao dokazni predmet Tužilaštva broj P409.

ADVOKAT KEHOE: Časni Sude, samo da kažem da smo u vezi sa dokumentom koji se nalazi na ekranu, pokrenuli pitanje u vezi sa tumačenjem... u vezi sa prevodom, izvinite.

SUDIJA ORIE: U vezi sa prevodom, da. Sećam se toga. Mogu li da pretpostavim kada je reč o dokaznom predmetu Tužilaštva broj P409 da je to nacrt prevoda, što je čak i korak pre nerevidiranog prevoda, i da će se proveriti da li je prevod u svakom pogledu tačan?

TUŽILAC TIEGER: Da, časni Sude. Samo da razjasnim u vezi sa jučerašnjom raspravom, mi smo se dogovorili da ćemo da se povežemo sa Odbranom, jer su i gospodin Mišetić i gospodin Kehoe izrazili zabrinutost oko određenog dela, kako sam razumeo.

SUDIJA ORIE: U najmanju ruku, da li bi Pretresno veće moglo da dobije jasan izveštaj, bilo od vas ili obe strane, tako da možemo da ga izbrišemo sa liste nerešenih pitanja?

TUŽILAC TIEGER: Već sada, dok ovo govorimo, radi se na tom dokumentu.

SUDIJA ORIE: U redu. Hvala. Molim vas, nastavite, gospodine Kay.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Dakle, pitanje tih ukradenih vozila pokrenuto je na sastanku sa gospodinom Al-Alfijem, kao što vidimo na 2. stranici, jer ona još uvek nisu bila vraćena vama, uprkos naređenju unutar Vojne oblasti Split?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da, nisu bila vraćena.

ADVOKAT KAY – PITANJE: U redu. I general Čermak je rekao da je to dostavio: "Meni je neprijatno, odgovor je i dalje negativan. Ja ću ponoviti svoja naređenja" i tražio

je neke detalje u vezi vozila viđenih dva dana pre toga. To je na 3. stranici. Ne treba na to odvajati vreme. Rekao sam to samo da bih upotpunio sliku.

ADVOKAT KAY: Poslednji dokument koji se tiče ovog pitanja je dokument sa spiska po Pravilu 65ter koji nosi broj 1727.

ADVOKAT KAY – PITANJE: To je od 11. novembra 1995. godine. Dokument je iz Vojne oblasti Split, reč je o upozorenju o ukradenim vozilima UNCRO-a. Govori se opet o četiri ukradena vozila. Radi se o upozorenju da je to neprikladno ponašanje. I na 2. stranici možemo videti da je dokument uputio general Gotovina vojsci, ali da je potpisao general Ademi.

ADVOKAT KAY: Časni Sude, molim da se ovaj dokument uvrsti u spis.

TUŽILAC TIEGER: Nemamo prigovor, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Gospodine sekretare?

sekretar: Časni Sude, to će biti dokazni predmet Odbrane broj D307.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Odbrane broj D307 primljen je u spis.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Generale Forand, govorio sam o tome kako bi se prošao kroz sve informacije koje se tu nalaze da niko ne bi rekao da sam nešto propustio ili tako nešto? Sada prelazim na krađu vaše inženjerijske opreme koja je imala veliku vrednost, zar ne?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da, od velike vrednosti i isto tako potrebna i za demontiranje posmatračkih mesta.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Da. Znamo to iz dokaznog predmeta Tužilaštva broj P391 koji je juče uveden u spis. Možemo da ga predočimo na ekranu. Vi ste ponovo pisali 11. avgusta generalu Čermaku o krađi ove opreme, i dali ste brojne detalje u vezi sa tim.

SUDIJA ORIE: Gospodine Kay, samo se pitam, mi sada upravo ulazimo u novu temu. Mislim, mnogo je pitanja postavljeno ovom svedoku ili mu je barem pokazano mnogo dokumenata o, da kažem, internom praćenju njegovih žalbi, a da on, čini se, uopšte nije znao za te dodatne radnje. Ako mu postavimo pitanje da li je svestan svih internih praćenja povodom njegovih pritužbi, a koja nisu bila i njemu dostavljena, i ako je njegov odgovor "ne", onda biste možda mogli da se složite sa gospodinom Tiegerom o tome da se direktno preko Odbrane uvede u spis bilo kakva prepiska, naravno, bez obzira da li prepiska odražava ono što je bilo učinjeno ili nije bilo učinjeno. Ako svedok to ne zna, to nije od koristi da mu iznosite. A onda barem mi imamo te dokumente u spisu, i Pretresno veće ima informaciju da tamo gde svedok kaže: "Moje žalbe su ostale bez odgovora," bar postoje interni dokumenti koji su se bavili tim problemom.

ADVOKAT KAY: Da. Časni Sude. Naš problem je sledeći, a ne želim da budem kontroverzan, ali kada je sa ovim svedokom razgovarano i kada su njegove izjave uvrštene u spis, ništa od ovoga mu nije bilo predloženo. A naš problem je što se suočavamo u ovoj sudnici sa dokazima ozbiljne prirode gde svedok nije obavешten i ne poseduje informacije, a tvrdnje se iznose o generalu Čermaku...

SUDIJA ORIE: To je u redu. Jedina stvar o kojoj ja sada govorim jeste - ako ovaj svedok kaže: "Nikada nisam dobio od strane Tužilaštva ili koga god, bilo koju informaciju o internoj korespondenciji po nekom pitanju", onda, naravno, možete staviti svu internu korespondenciju pred njega i pitati ga: "Da li ste videli?" Odgovor je "Ne". "Da li tu piše ovo i ovo?" Onda on pročita dokumente i kaže upravo ono što smo i sami pročitali. I to je to. Dakle, šta ovo doprinosi u ovom trenutku? Mislim, nismo mi ovde da obavestimo svedoka o ovoj kompletnoj dokumentaciji koja postoji. Mi smo tu da čujemo šta ovaj svedok može da nam kaže šta on zna o tome. Očigledno, ovo su pitanja – i ja opet govorim tu samo o internim komunikacijama u pisanoj formi – o kojima, izgleda, on nema nikakvih saznanja ili slično. Prema tome, za Pretresno veće je važno da dobije taj materijal. A ako postoji neko ko može da nam kaže nešto više o tome, u redu, mi ćemo onda to čuti u kasnijoj fazi, ali onda barem imamo dokumentaciju u spisu.

ADVOKAT KAY: Da, časni Sude. Sasvim shvatam šta je vaša poenta...

SUDIJA ORIE: (*preklapanje govornika*) ...to nam štedi vreme...

ADVOKAT KAY: ... i smernice po ovom pitanju. Ali radi se o kontroli i časni Sude, juče ste čuli od Tužilaštva dokaze o ovim pitanjima. To nije bilo urađeno, to nije uradio...

SUDIJA ORIE: U potpunosti se slažem sa vama kad kažete da interna dokumentacija pokazuje da je bilo drugačije. Ali, da li je od bilo kakve koristi da je predložite svedoku koji kaže: "Ja nemam saznanja o tome", onda, naravno, dokumenti bi trebalo da govore sami za sebe. A ako Pretresnom veću date dokumente, Pretresno veće će ih pročitati, a mi ćemo saznati šta se u ovim dokumentima nalazi. A da li će svedok da ode kući i sa majkom kompletira sliku, da ili ne, naravno, može biti važno za njega, ali nije važno za odluku koju Pretresno veće mora da donese. Molim vas. nastavite.

ADVOKAT KAY: U redu.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Postavljam vam ova pitanja, jer ste juče posvedočili o tome da je gospodin Čermak imao odgovornost, kao i da dokumenti koje vam ja iznosim pokazuju da on čak nije mogao ni da izda naređenja o tome da se vrati vaša oprema. On je pokušao da vam pomogne i izdao je naređenja policiji i vojnoj policiji, ali je mogao da ide dalje u... u okviru sistema. On nije imao komandu i kontrolu nad ovim trupama za koje ste vi možda mislili da je imao?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Pa, po mom mišljenju, znate, on je imao komandu nad tim trupama, a ja nisam znao za svu ovu internu korespondenciju koju ste mi jutros pokazali. To sam prvi put video.

ADVOKAT KAY: Časni Sude, to je moj problem, jer je svedok u prethodnoj liniji ispitivanja priznao: "Pa, ja nisam znao da on nije imao kontrolu nad tim trupama da izdaje..." ...

SUDIJA ORIE: Pa, gospodine Kay, mislim da je ovo kompleksnije. Ovaj svedok nam je rekao kakav je njegov utisak bio u to vreme. Vi ste mu pokazali jedan broj dokumenata za koje on ne zna. A šta nam ti dokumenti tačno govore, da li je reč o rukovođenju i komandovanju, ostaje još uvek da se vidi. Mislim, ovaj svedok može samo da pročita dokumente, kao što i samo Pretresno veće može da pročita dokumente u ovom trenutku. Ako ja dam naređenje A, B ili C, onda ovaj svedok, koji nam je jasno rekao da on nije imao uvid u komandnu strukturu, gledajući pismo u kome se daju uputstva za osobu A, B i C, gde se isključuje da je on mogao da izdaje naređenja D, E ili F jeste, naravno, stvar zaključka, a svedok kaže da nije bio upoznat. Mi ćemo morati sve da stavimo zajedno na samom kraju: ovu prepisku, internu korespondenciju, ono što nam svedok kaže, ali isto tako ćemo da uključimo i to da on nije bio upoznat sa svim ovim dokumentima. Mi možemo da sledimo istu proceduru: da mu pokažemo pet pisama, šest pisama, pitamo ga da li zna o tome, da li je bio upoznat kakvim problemima se bavila ovih prepiska. Ako on kaže "Ne", onda mi imamo dokumente. Svedok ne može ništa dodati na to. I, naravno, mi bismo onda morali da razmotrimo da li je svedok, kada je davao svoje utiske o tome šta je unutar a šta je izvan komandovanja i kontrole optuženog, da li je imao dovoljno materijala da takvo mišljenje formira. To je to. Mislim da sam dovoljno jasno rekao o...

ADVOKAT KAY: Shvatam.

SUDIJA ORIE: ...tome u kom pravcu bi Pretresno veće želelo da se ide.

ADVOKAT KAY: Svakako.

SUDIJA ORIE: Molim vas, nastavite.

ADVOKAT KAY: Časni Sude, što se tiče ove zbirke dokumenata, prihvaću predlog Pretresnog veća. Mi ćemo da ih pokažemo Tužilaštvu i videti da li se oni slažu sa takvim merama vezano za ona dva pitanja s kojima sam hteo da se pozabavim: inženjerska oprema...

SUDIJA ORIE: Da. Ono što bismo mogli da uradimo je sledeće: ako imate spisak tih dokumenata, mogli bismo da pozovemo svedoka da jednostavno prođe kroz njih i da nam odgovori; prvo, da li je ikada video te dokumente i, drugo, da li je imao ikakvih saznanja o tome šta se nalazi u tim dokumentima, kao, na primer: istrage, naređenja, šta god. Ako je tako, može da nam kaže, ako nije, onda nam u svakom slučaju ostaju dokumenti na

raspolaganju. To će tada biti deo zagonetke koju će Pretresno veće kasnije morati da razreši.

ADVOKAT KAY: Pa, zahvalan sam na vašim sugestijama, časni Sude, i naravno, mi ćemo ih poslušati i svakako pratiti.

SUDIJA ORIE: Molim vas, nastavite.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Ima jedna stvar vezana za ovaj problem, koji mogu da vam predočim, a to je pismo koje ste vi napisali.

ADVOKAT KAY: Molim vas, želeo bih da nam prikažete dokument koji nosi oznaku 2D03-0002.

ADVOKAT KAY – PITANJE: To je pismo koje ste vi napisali 14. avgusta o logoru u Civljanu, C-i-v-l-j-a-n-u. Imao sam nameru da pokažem još dokumenata o tome, ali ja ću predočiti dokument koji ste vi napisali. I možete da vidite ovo pismo od 14. avgusta gde stoji da vas je još uvek brinulo da je logor u u Civljanu zauzet, i rekli ste: "Ne mogu da prihvatim da su ti vojnici nekoliko minuta od Knina, a da se ne pokoravaju vašim naređenjima." Da li ste imali telefonski razgovor sa generalom Čermakom o ovom pitanju?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Ne sećam se. Mislim da ne bih razgovarao telefonom. Mislim da je bilo dovoljno poslati pismo.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Dakle, ovo pitanje: "...nekoliko minuta od Knina, a da se ne pokoravaju vašim naređenjima", da li vam je neko rekao da se njegova naređenja ne slušaju? Kako ste dobili tu informaciju?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Očigledno, oni su još uvek bili u tom logoru, tako da...

ADVOKAT KAY – PITANJE: Dobro. Znači, to vam je bilo preneseno kao činjenica?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Pa, Kenijski bataljon je izveštavao da su vojnici Hrvatske vojske i dalje tamo.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Hvala. Sada ću da pređem na jedno drugo pitanje.

ADVOKAT KAY: Pre nego što pređem, da li mogu da zamolim da se ovaj dokument uvrsti u spis?

SUDIJA ORIE: Gospodine Tieger?

TUŽILAC TIEGER: Nemamo prigovor, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Gospodine sekretare?

sekretar: Časni Sude, to će biti dokazni predmet Odbrane broj D308.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Odbrane broj D308 primljen je u spis.

ADVOKAT KAY – PITANJE: I u vašoj izjavi od 6. juna 1997. godine, dokazni predmet Tužilaštva broj 331, strana 19, red 19, stoji da ste to pitanje pokrenuli sa generalom Čermakom u vezi nastavljanja kršenja ljudskih prava. I kažete u ovoj izjavi: "Nikada nisam dobio adekvatan odgovor, uvek je poricao: *Ne, to se nije desilo, ne, oni nisu bili odgovorni. To su uradili četnici teroristi kako bi se bacila krivica na Hrvate i šta sve ne*" Ono što sad želim da uradimo jeste, u stvari, da želim da vam pokažem niz dokumenata koji pokazuju netačan odraz stava generala Čermaka vama vezano za krivična dela koja su počinjena, generale Forand. Da li to razumete?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da, ja čekam.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Da li se slažete da, u stvari, on priznaje da su krivična dela počinjena i da je vaša izjava koju ste dali tokom razgovora netačna?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: To je bila istina. To je bilo tačno. To se desilo nekoliko puta, prvobitno je krivio četnike, znate, zbog aktivnosti koje su se događale. Na kraju, ova rečenica više nije bila deo rasprave koju smo imali. Ali, u početku, on je krivio četnike. I kada kažem da nisam dobio adekvatan odgovor, pogledajte sva pisma koja su poslata generalu Čermaku po pitanju pljačke, paljenja, i onih drugih aktivnosti koje su oni vršili. Dakle, za mene, kada to kažem, to je činjenica da - nikada nisam dobio adekvatan odgovor.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Da samo pogledamo to, moglo bi da bude važno, ne znam, za Pretresno veće.

ADVOKAT KAY: Ali to je 11. avgust 1995. godine. To je dokument sa spiska po Pravilu 65ter koji nosi broj 580 od 11. avgusta.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Kada ste mu pisali tada, 11. avgusta, vi u prvom paragrafu govorite o sastanku koji se odnosio na njegove iskrene napore da kontroliše situaciju i vi ste protestovali zbog aktivnosti. Tačno je, zar ne, da on čak ni tada nije poricao da su se dešavala krivična dela na koje ste se žalili, je li tako?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da. To je ono što je on rekao na tom sastanku.

ADVOKAT KAY: Zamolio bih da se ovaj dokument uvrsti u spis.

SUDIJA ORIE: Gospodine Tieger?

TUŽILAC TIEGER: Gotovo sam siguran da je to u spisu, časni Sude. Ja sam to pokrenu juče, i koliko se sećam, to je bio deo paketa. Ili je možda deo jednog izveštaja o situaciji koji je bio priložen nekom većem dokumentu, i možda se nije pojavio iz tog razloga. Ali mislim da imamo duplikat. Upravo tražim.

SUDIJA ORIE: Zamolio bih da potražite, a zatim da odgovorite. U međuvremenu, možete da nastavite, gospodine Kay.

ADVOKAT KAY: Hvala, časni Sude. Sigurno postoje duplikati ovog pisma sa spiska po Pravilu 65ter. Hajde da pogledamo dokazni predmet Odbrane broj D56.

TUŽILAC TIEGER: Časni Sude, pre nego što ostavimo ovaj dokument, mislim da je to dokazni predmet Tužilaštva broj P363.

ADVOKAT KAY: Puno vam hvala.

SUDIJA ORIE: Ako je to slučaj, zapravo, moramo imati duplikat, zato što se pojavljuje na spisku kao 0576, dok je bio pozvan kao dokument sa spiska po Pravilu 65ter pod brojem 580. Ali, za sada, ja ću proveriti dokazni predmet Tužilaštva broj P363, da vidimo da li je isti dokument. Molim vas, nastavite.

ADVOKAT KAY: Hvala. Sledeći dokument je dokazni predmet Odbrane broj D56 od 18. avgusta.

ADVOKAT KAY – PITANJE: To je sastanak koji je održan, a zapisnik sa tog sastanka je vama poslat.

ADVOKAT KAY: Molim da pogledamo 3. stranicu.

ADVOKAT KAY – PITANJE: "Tokom sastanka, skrenuo sam pažnju generalu Čermaku na našu zabrinutost zbog nastavka izveštaja o paljenju kuća i poljoprivrednih dobara u selima, o pljačkama, i pitao sam ga za mere koje je preduzeo da bi se zaustavili takvi postupci. General Čermak je delio našu zabrinutost, i izrazio je nezadovoljstvo zbog nastavka svega toga. On je obećao odlučnu akciju protiv onih koji su počinili takve stvari a onda je dao objašnjenje: *Neka od ovih dela mogla su da budu počinjena od strane civila koji su se vratili na to područje tražeći osvetu.*" Još jedno priznanje, da li ćete se složiti, da su krivična dela bila počinjena?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da, gospodine.

ADVOKAT KAY: Sada bih zamolio da pogledamo dokazni predmet Tužilaštva broj P374.

SUDIJA ORIE: Ja sam u međuvremenu razjasnio da pismo od 11. avgusta koje je pokazano, predstavlja petu od devet stranica u dokaznom predmetu Tužilaštva broj P363. Molim vas, nastavite.

ADVOKAT KAY: Hvala, Časni Sude. Dakle, u dokaznom predmetu Tužilaštva broj P374 ako pogledamo 3. stranicu, paragraf broj 6, to je još jedan izveštaj o situaciji.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Ovo je onaj o kom smo već govorili, gde ste vi ili neko iz vašeg tima napisali: "...njegovo područje odgovornosti je ogromno". Ja sam vam to pokazao u jednom drugom dokumentu, gde se spominju krivična dela i tu se kaže: "On je odgovorio da je pripisao ta dela banditima u vojničkim uniformama." i rekao je da: "Iskreno žali zbog tih dela koja su u suprotnosti sa politikom Vlade Republike Hrvatske." Slažete li se da je on priznao ta krivična dela?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Ne razumem vaše pitanje.

ADVOKAT KAY – PITANJE: U redu. Pa, rekli ste u svom intervjuu da je on uvek poricao ta dela, a ja vam sada ponovo kažem da sam dobio nekoliko dokumenata kroz koje možemo da prođemo, gde on, zapravo, priznaje da je bilo zločina. Bilo je...

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: U redu.

ADVOKAT KAY – PITANJE: On je priznao da su se vršila pljačkanja, paljenja, to je ono što se kaže?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: U pravu ste. Možda reč "poricanja" nije trebalo da se koristi u mojoj izjavi. Ono što sam hteo da kažem je činjenica da je o tome izvešteno i da se ništa nije učinilo.

ADVOKAT KAY – PITANJE: U redu. Da li bi...

SUDIJA ORIE: Gospodine Kay, mislim da bi bilo korektno sledeće... vi se mnogo fokusirate na 19. stranicu izjave svedoka u 17. redu, gde se kaže: "Svaki put". Međutim, na toj istoj stranici nalazimo sledeće: "On je odgovorio da on nije mogao da kontroliše neke od tih stvari koje su se događale". Znači, na istoj stranici možemo naći referencu o ponovljenom odbijanju, ali isto tako i osvrt na priznanje da su se te stvari događale. I pošto ste se toliko fokusirali na ovo jedno, mislim da je korektno prema svedoku da se kaže da on možda nije bio u potpunosti dosledan u svojoj izjavi u tom pogledu. Molim vas, nastavite.

ADVOKAT KAY: Hvala, časni Sude.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Dakle, vi biste se mogli složiti s tim... imam ovde još dokumenata i ne želim da trošim strpljenje Pretresnog veća prolazeći kroz njih ... ali u njima on sasvim jasno govori da su se ta krivična dela događala?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Da li prihvatate to?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da, gospodine.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Hvala vam puno.

ADVOKAT KAY: Časni Sude, opet, mogao bih da prihvatim sugestiju Pretresnog veća i da stavim to u jednu malu šemu, tako da ti dokumenti koje je memorisao Sud, na taj način štede vreme, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Gospodine Tieger, da li je to prihvatljiva procedura?

TUŽILAC TIEGER: Naravno, časni Sude. To nam je sasvim prihvatljivo.

SUDIJA ORIE: U redu. Onda molim da nastavimo.

ADVOKAT KAY: Hvala, časni Sude.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Međutim, ima jedan dokument na koji želim da se konkretno pozovem, jer se on dosta pominje tokom vašeg svedočenja.

ADVOKAT KAY: To je pismo od 3. septembra. To je dokument sa spiska po Pravilu 65ter koji nosi broj 1922. Izvinjavam se što nemam broj dokaznog predmeta.

SUDIJA ORIE: Naći ćemo.

ADVOKAT KAY: To je opet zbog ovih duplikata u sistemu. A ako bismo mogli da se usredsredimo na kraj stranice. Ne, zapravo, na taj deo. Na hrvatskom, ako bismo mogli prvo da se usredsredimo na potpis na dnu ove stranice.

TUŽILAC TIEGER: Časni Sude, mislim da je to dokazni predmet Odbrane broj D145.

ADVOKAT KAY: Hvala vam.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Ovde u pismu piše: "...navedite mi jedno krivično delo..." a juče ste se pozvali na to pismo. Da li se sećate?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da, gospodine.

ADVOKAT KAY – PITANJE: A imate svežanj pisama koje je gospodin Čermak poslao vama. I vi ste... da li ste za vreme pauze bili u stanju da ih prelistate i da vidite zapravo ta pisma koja je on napisao?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Kako su napisane, kolika je dužina pisma i šta je rekao?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da. Video sam sve to. I kao što sam spomenuo, ako su upućena meni, ja sam ih morao primiti.

ADVOKAT KAY – PITANJE: U redu.

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Postoji samo jedno koje je na hrvatskom jeziku i nisam ga razumeo...

ADVOKAT KAY – PITANJE: Da.

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: ...jer nije prevedeno.

ADVOKAT KAY – PITANJE: To je tako u okviru sistema. Sistem će to korigovati. Ali to tu stoji, da bi bilo kompletno, tako da se ništa ne ispusti, a dolazi iz elektronske baze o kojoj neću više govoriti.

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Hvala.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Ovo pismo je napisano 3. septembra. Vi ste videli 5. septembra u Kninu generala Gotovinu i sa njim je bio njegov zamenik gospodin Čermak. Da li se sećate toga?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Sećam se da sam 5. septembra video generala Gotovinu, a mislim da je posle toga bio sastanak sa generalom Čermakom.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Moguće... ostaćemo tu gde smo za sada, da ne širimo. Ali da li se sećate onog izveštaja o situaciji koji smo videli juče - da se tu spominje onaj sastanak od 5. septembra sa generalom Gotovinom i da je bila prisutna još jedna osoba, a to je bio zamenik generala Čermaka?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Sećam se, da. Mislim da se u izveštaju o situaciji spominje njegovo ime, ali ne sećam se imena.

ADVOKAT KAY – PITANJE: To je Gojević koga sam vam ranije spomenuo. Sećate se da ste danas gledali to imenovanje?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT KAY – PITANJE: A vi ste ispravili gospodina Tiegera kada ste pregledali pismo koje je napisao brigadni general Janvier?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da, jer je on rekao da je general Čermak bio na sastanku sa generalom Gotovinom, što nije bio slučaj.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Što nije bio slučaj. Da li se sećate u to vreme, početkom septembra, da gospodin Čermak nije bio u Kninu ...

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Ne sećam se.

ADVOKAT KAY – PITANJE:...od 1. septembra i vratio se 7. septembra?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Ne, gospodine, ne sećam se.

ADVOKAT KAY – PITANJE: U redu. Da li ste pogledali ovo pismo ovde, koje nosi datum 3. septembar, i smatrate li da je to pismo po stilu različito od onih koje ste prethodno primili od generala Čermaka?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Pa, na osnovu onoga što sam video tokom pauze, ne sećam se baš tog pisma, ali na osnovu ostalih pisama, jeste, bilo je drugačije. I kao što rekoh juče, bio sam malo iznenađen sadržajem tog pisma na osnovu svih drugih pisama koja sam slao generalu Čermaku.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Na osnovu onoga što je on vama rekao na vašim sastancima o tim krivični delima i onom što se dešavalo, mi smo to pogledali, on je

priznao da se stvari dešavaju. I kao što ste vi rekli, imali ste veoma srdačan odnos sa njim?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da, gospodine.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Da li se slažete da to nije izgledalo kao njegov stil?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Pa, recimo, bio sam, kao što sam rekao, iznenađen sadržajem pisma.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Ima njegovo ime u dnu, ali da li ste ikada pogledali potpis na dnu da biste videli ko ga je potpisao?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Ne, gospodine. Jer kad dobijem pismo, to je prevod. Ja ne dobijem original...

ADVOKAT KAY – PITANJE: U redu.

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: ...u smislu da je preveden od strane prevodioca koji je bio mom štabu.

ADVOKAT KAY: Rečeno mi je da je potrebno da ispravim transkript. Ne znam kada je svedok rekao "da". Možda može gospodin Cayley koji prati, jer ja ne vidim transkript?

ADVOKAT CAYLEY: Da, časni Sude. To je 23. red na 62. stranici, u transkriptu stoji da je svedok odgovorio: "Ne mogu da kažem" a ja sam ga čuo da je rekao: "Da, gospodine."

SUDIJA ORIE: Hajde onda da ponovo postavimo pitanje, pa ćemo da vidimo kakav je njegov odgovor. Gospodine Forand, pitanje je glasilo: "Na osnovu onoga što je on vama rekao na vašim sastancima o tim krivični delima i onom što se dešavalo, mi smo to pogledali, on je priznao da se stvari dešavaju. I kao što ste vi rekli, imali ste veoma srdačan odnos sa njim?" Koji je vaš odgovor na to pitanje?

SVEDOK FORAND: Izvinjavam se. Ne razumem šta je pitanje.

SUDIJA ORIE: Pa, pitanje jeste dosta složeno, jer se postavlja pitanje i o sastancima, o nečemu što ste gledali, o tome da je priznao neke stvari, da je odnos bio veoma srdačan. To je veliki broj stvari u jednom pitanju. Dakle, da li je svedok rekao "da" ili "ne mogu da kažem," s obzirom na složenost pitanja, možda je bolje da ga podelite u nekoliko pitanja, gospodine Kay.

ADVOKAT KAY: Moja greška. Pokušavao sam da to uradim na kraći način. Ali kako izgleda, to nikad ne funkcioniše.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Ranije ste se saglasili da je vaš odnos sa gospodinom Čermakom bio dobar. Da li je to tačno?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Tačno je, gospodine.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Odnosio se prema vama sa poštovanjem, zar ne?
SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da, bio je veoma civilizovan.

ADVOKAT KAY – PITANJE: I prihvatao je da je bilo počinjenih krivičnih dela?
SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da, gospodine.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Prihvatao je da postoje problemi u području?
SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da, gospodine.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Da li biste se složili da on tad nije sa vama komunicirao na isti način?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da, to nije isti stil. Zato sam i rekao da sam bio iznenađen kada sam dobio to pismo. Ali ja se nikad nisam pitao, ili mi nikada nije palo na pamet da on to nije potpisao, jer kao što sam već rekao, dobijao sam samo prevedena pisma, i samo bih video ko je potpisao, ali ne i sam potpis.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Da.

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: A čak i gledajući u potpis i nisam siguran da sam bio u stanju da dešifrujem da li je njegov ili nije.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Da li ste videli, kada je reč o sastanku od 5. septembra sa generalom Gotovinom, da je zamenik generala Čermaka, major Gojević, bio tamo, jer general Čermak nije bio u Kninu?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Toga se ne sećam, gospodine.

ADVOKAT KAY – PITANJE: U redu. Da li ste obično dobijali poziv ili imali sastanke sa zamenikom generala Čermaka?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Ne sećam se da sam ikada otišao na sastanak na kom general Čermak nije bio prisutan.

ADVOKAT KAY – PITANJE: U redu.

ADVOKAT KAY: Časni Sude, zatražio sam uvrštavanje u spis dokument sa spiska po Pravilu 65ter koji nosi broj 1922, jer onaj koji se nalazi u sudskom sistemu, dokazni predmet Odbrane broj D145 nema prevod sa potpisom... odnosno, ne uključuje original sa samim potpisom.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Odbrane broj D145 je predstavljen kao engleski original, a s obzirom da se radi o prevodu tog istog pisma, ali izgleda uz neke... možda se radi o nečem što se tiče gospodina Al-Alfija, barem dana 5. marta 1998. godine. Dakle, neko je prepoznao taj dokument. Ono što je otkucano, takođe, razlikuje se od prevoda originala na engleski jezik. Dakle, iz tog razloga, mi ne možemo jednostavno da smatramo da je dokument sa spiska po Pravilu 65ter koji nosi broj 1922 isto kao dokazni predmet Odbrane broj D145. Dakle, da li ima prigovora na uvrštavanje dokumenta koji

očigledno ima isti sadržaj, zato što jezik prevoda i dokazni predmet Odbrane broj D145 čini se da su bukvalno isti?

TUŽILAC TIEGER: Ne, časni Sude. Ja sam baš želeo da napomenem da je to problem, a ne prigovor.

SUDIJA ORIE: Nema prigovora.

ADVOKAT KAY: Zahvaljujem.

SUDIJA ORIE: Gospodine sekretare?

sekretar: Časni Sude, to će biti dokazni predmet Odbrane broj D309.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Odbrane broj D309 primljen je u spis.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Samo još poslednje pitanje vezano za ovu temu. Da li ste bili upoznati da je gospodin Čermak u hrvatskim medijima osuđivao pljačku i krivična dela u tom području?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Toga se ne sećam, gospodine.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Ne. Hvala.

ADVOKAT KAY: Završili smo s ovim stvarima. Časni Sude, pauzu smo, koliko se sećam, imali ranije.

SUDIJA ORIE: Da. Ali, u stvari, želeo bih da sledeća pauza bude takođe ranije. U roku od pet do deset minuta od sada, ako je to pogodan trenutak.

ADVOKAT KAY: U redu. Hvala, časni Sude.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Sledeća tema kojom želim da se pozabavimo je pitanje raseljenih lica o čemu ste juče svedočili. Već smo se bavila izjavama gospodina Čermaka u bazi UNCRO-a 7. avgusta. Već sam vas danas ranije ispitivao o toj temi.

ADVOKAT KAY: Da li možemo da pogledamo dokazni predmet Tužilaštva broj P359, i molim 3. stranicu.

ADVOKAT KAY – PITANJE: To je vaš sastanak sa generalom Gotovinom, u 3. paragrafu, gde je on na sastanku tog dana pokrenuo pitanje ratnih zločinaca. Da li vidite to?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da, vidim, gospodine.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Da li ste u to vreme bili svesni da je pružanje utočišta u vašoj bazi bilo kome ko je počinio ratne zločine u prethodnim sukobima bilo od velikog interesa za hrvatske vlasti?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da, gospodine.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Da li ste znali da je to bio deo sporazuma između Ujedinjenih nacija i Vlade Republike Hrvatske koji je potpisao i gospodin Akashi?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Ne sećam se tog dela, gospodine.

ADVOKAT KAY – PITANJE: U redu. Hoću da se pozabavimo ovim pitanjem jer se o njemu govorilo tokom ovog suđenja protiv gospodina Čermaka.

ADVOKAT KAY: Molim da se predoči dokazni predmet Tužilaštva broj P388.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Gospodin Čermak 8. avgusta piše i traži spisak izbeglica. I na 2. stranici, to smo već gledali, traži spisak muškaraca starosti od 18 do 60 godina. Da li ste znali da se tražio spisak ljudi starosti između 18 i 60 jer je ta kategorija uzeta zbog mobilizacije ljudi... ljudi u tom uzrastu mobilisani su za vojnu službu?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da, gospodine.

ADVOKAT KAY: Ako bismo sada mogli da vidimo dokument sa spiska po Pravilu 65ter koji nosi broj 1148, i to drugu stranicu tog dokumenta, prvi paragraf na drugoj stranici.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Tu je reč o pregovorima koje ste vodili sa generalom Čermakom i kako nije bilo moguće ostvariti napredak, i čini se da general Čermak uskoro neće – tako se sugerije – imati ingerencija po tom pitanju, pa je još nejasno ko će preuzeti odgovornost i realna ovlašćenja u donošenju odluka. Da li ste bili upoznati s tim da je general Čermak zapravo bio kanal, i u ime svoje Vlade se bavio tim pitanjem?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da, gospodine.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Kao što ste vi bili kanal u ime vlasti Ujedinjenih nacija. Je li tako?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Tako je, gospodine.

ADVOKAT KAY: Molim da se predoči dokument sa spiska po Pravilu 65ter koji nosi broj 1145 i to 3. stranica tog dokumenta.

SUDIJA ORIE: Gospodine Kay, kada je reč o prethodnom dokumentu, mogli ste da nam omogućite povezivanje sa transkriptom, i recite nam uvek koji je broj P ako postoji broj P. Ako ne, onda treba da bude dodeljen broj dokaznog predmeta. Govorili smo o dokumentu sa spiska po Pravilu 65ter koji nosi broj 1148, zar ne?

ADVOKAT KAY: Pa, to još nije uvršteno u spis, časni Sude. Mogu li da ponudim na uvrštavanje u spis?

SUDIJA ORIE: Da, možete da ponudite.

TUŽILAC TIEGER: Nemamo prigovor.

SUDIJA ORIE: Gospodine sekretare?

sekretar: Časni Sude, to će biti dokazni predmet Odbrane broj D310.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Odbrane broj D310 primljen je u spis.

ADVOKAT KAY: A sada imamo dokument sa spiska po Pravilu 65ter koji nosi broj 1145... ne.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Tužilaštva broj P42.

ADVOKAT KAY: Da, dokazni predmet Tužilaštva broj P42. Izvinjavam se, časni Sude. Mislio sam da se radi o duplikatu, i zato smo se zaustavili na onom drugom pitanju. Zbunjujuće je na momente.

SUDIJA ORIE: Da. Ipak, ako govorimo o dokumentima po Pravilu 65ter, ako jednog dana dođe do toga da ili Žalbeno veće ili istoričari budu pregledali ove transkripte, moraju da imaju mogućnost da se snađu u ovom materijalu, i zato moramo da znamo da li se radi o dokaznom predmetu koji je uvršten u spis ili samo o nekom dokumentu koji je u nekoj fazi učitao u sistem elektronske sudnice. Molim vas, nastavite.

ADVOKAT KAY: Hvala, časni Sude. Sada gledamo 3. stranicu dokaznog predmeta Tužilaštva broj P42 i to 5. paragraf.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Ovo je jedan izveštaj gospodina Flyna, šefa HRAT-a [Human Rights Action Team], a vi ste radili s njim kada je reč o ovom pitanju. Da li je to tačno?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da, gospodine. Radio sam sa gospodinom Al-Alfijem, i mislim da je gospodin Flynn radio za gospodina Al-Alfija.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Da. A pitanje modaliteta ispitivanja tih osoba tek je trebalo da bude dogovoreno između strana. Je li tako?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da. Rasprava o tome je bila u toku.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Dosta vremena vi ste...

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT KAY – PITANJE:...kao i general Čermak omogućavali samo komunikaciju. Je li tako?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Pa, u tom slučaju, to je više bila odgovornost gospodina Al-Alfija nego moja. On je taj koji je bio u komunikaciji sa Zagrebom.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Hvala.

ADVOKAT KAY: Časni Sude, sada je odgovarajući trenutak za pauzu.

SUDIJA ORIE: Hvala, gospodine Kay. Sada ćemo da napravimo pauzu i nastavićemo u 12.35 časova. Gospodine Kay, da li je vaša namera da jedan od ovih svežanja dokumenata dostavite svedoku, kako bi on mogao da ih pregleda i da vidi da li tu ima nešto što mu je poznato ili možda želi da doda nešto ovome što vidi, dakle, da mu pružite priliku da to učini. Ako čujemo nešto u vezi s tim od njega, onda možemo ovde da se pozabavimo određenim dokaznim predmetima. Ako ne, onda možete da ponudite na uvrštavanje preko same Odbrane, a koliko sam shvatio, neće biti prigovora. U redu. Gospodine Forand, kvarimo vaše pauze.

SVEDOK FORAND: Pa, nema problema.

SUDIJA ORIE: Nadajmo se da će to rezultirati završavanjem vašeg svedočenja ove nedelje, a to je nešto što je Pretresno veće odlučilo da bi trebalo da se dogodi. Sabrali smo preostalo vreme gospodina Kaya i tako dalje, i svo vreme. To nas dovodi otprilike do preostala tri dana ove nedelje. Ako se oduzme još 10 posto, onda bi i gospodin Tieger imao dodatno ispitivanje koje bi moglo da stane u ovo vreme. Ako kažete: ne, treba mi sedam sati, onda bi Pretresno veće to želelo da zna. Ali ako se ograničite na pola sata do 40 minuta, onda možemo da završimo sa svedočenjem ovog svedoka do kraja nedelje. Pretresno veće poziva strane i timove Odbrana da se međusobno dogovore kako da se to vreme tačno raspodeli. Ako ne postignete dogovor, naravno, Pretresno veće će vam pomoći. Nastavljamo u 12.35 časova.

(pauza)

SUDIJA ORIE: Strane su imale kratak razgovor sa višim pravnim savetnikom o načinu na koji ćemo nastaviti u ovom trenutku, i izrazili su neke sumnje o tome da li će nas uputstva koje je dalo Pretresno veće voditi u pravom smeru. Neću mnogo o tome da govorim. Međutim, svedok je za to vreme dao neke svoje opservacije i zapažanja iz kojih je izveo i neke zaključke. E sad, strane tvrde u ovom trenutku, da je tačno da svedok možda nije imao potpunu informaciju, i da ima dokumenata koji su svedoku nepoznati, i da ih je video možda bi ga mogli navesti na drugačije zaključke. Kao prvo, naravno, Pretresno veće se fokusira na ono što je svedok uočio, tako da Pretresno veće ne poziva strane da utvrde da li bi se svedok predomislio na osnovu dokumenata koja mu se mogu predočiti, jer je Pretresno veće uglavnom i pre svega zainteresovano za ono što je svedok video. I, naravno, ponekad ne možete da izbegnete zaključivanje, ne samo konkretno kod ovog svedoka, jer, recimo, ako neko uđe u kuću u uniformi, a zatim kada izađe vidite da

je kuća odjednom počela da gori, ne možemo da kažemo da ta osoba ne može da zaključiti i kaže: "Ne mogu da zamislim ništa drugo nego da je ta osoba zapalila kuću" ali i dalje se radi samo o zaključku i, naravno, na Pretresnom veću je da razmotri koliko je ubedljiv zaključak, jer, na kraju krajeva, bitni su zaključci Pretresnog veća a ne zaključci svedoka. Polazeći od ovog gledišta, da li će svedok da promeni svoje mišljenje na osnovu dokumenata koje je imao priliku da samo na brzinu pregleda, a koja nije poznavao, to stvarno nije od pomoći. Važnije je da je Pretresno veće upoznato koja vrsta dokumenata nije bila svedoku na raspolaganju, i važno je da se utvrdi da li bi sada to dovelo do različitih zaključaka od zaključaka koje je svedok izveo, a Pretresno veće je to koje će doneti konačnu odluku o vrednostima takvih zaključaka. Dakle, ako strane žele da provere sa jednim ili dva dokumenta da li su to zaista dokumenti o kojima svedok nema saznanja, onda se Pretresno veće ne protive tome. Ali, da se prođe kroz čitav niz dokumenata, možda dva, tri, četiri, pet, šest, kako bismo saznali da on o njima ne zna ništa, to ne pomaže Pretresnom veću. Međutim, Pretresno veće želi da ima uvid u te dokumente, jer ako nema nikakvog spora o autentičnosti – a Tužilaštvo do sada nije osporavalo autentičnost – onda je Pretresno veće, barem kada bude imalo celokupni dokazni materijal pred sobom, svesno da postoje dokumentovani dokazi koji se bave pitanjima o kojima je svedok govorio, ali takođe i pitanjima koja su svedoku nepoznata. To je, opet, nekoliko kratkih uputstava. I ako postoji bilo koji konkretni dokumenti na koje bi Odbrana želela da se usredsredi, to je u redu, ali ne kroz celu seriju i kad se dobijaju uvek isti veoma kratki odgovori: "Ne," "Da, u pravu ste", i znate već tu vrstu odgovora. Ukoliko je ovo bilo od pomoći stranama, možemo da nastavimo.

ADVOKAT KAY: Ja sam zahvalan na uputstvima i znam da želite na fer način da pomognete stranama. Naš je stav, stav Odbrane da iznesene tvrdnje, uz dokumentarni materijal, prikazuju samo delimičnu sliku i da su samo deo priče...

SUDIJA ORIE: A vi želite da date ostatak slike i onda...

ADVOKAT KAY: Da, pokušavam dokumentima preko kojih sam pokretao sve teme u unakrsnom ispitivanju, pokrivajući i one teme kojima se bavio gospodin Tieger tokom četiri sata juče, i to vrlo brzo, što daje posebnu boju ovom slučaju. Ali iz naše perspektive, a na Pretresnom veću je da prihvati ili odbaci ovu našu perspektivu iz onoga što sam vam podneo vidi se da postoji ovde dokumentacija koja pruža potpuno drugačiju sliku. Znamo da će to biti dug predmet, znamo da je to je složen predmet, i mi to radimo da pomognemo, kako bismo omogućili Pretresnom veću da se što je pre moguće upozna sa suštinskim pitanjima oko kojih postoje značajna neslaganja, a to je ono što Pretresno veće želi.

SUDIJA ORIE: Tu nema problema. Jedina stvar o kojoj mi govorimo jeste na koji način će biti predstavljen ovom Pretresnom veću taj drugi deo slike ili druga slika, i kakva bi bila korist od nastojanja da svedok, takođe, pokušava da se obavesti da on nije imao kompletnu sliku. Jer treba nas da uverite da svedok nije imao kompletnu sliku, kada je davao svoju izjavu, a ne njega da uverite i pošaljete ga kući potpuno informisanog o svim detaljima. Molim vas, nastavite.

ADVOKAT KAY: U redu... Izvinjavam se, gospodine Kehoe.

ADVOKAT KEHOE: Mogu li samo da kažem jednu stvar, časni Sude. Moja ograda ili moje misli u vezi sa uputstvom Pretresnog veća su sledeće: mnoge izjave svedoka, uključujući i generala Foranda, izražavaju određene zaključke na osnovu određenih činjenica. To je ušlo u zapisnik svakako, Tužilaštvo je uradilo ... Tužilaštvo nije preduzelo korake da rediguje one zaključke iz tih izjava. Pretpostavljam, na osnovu komentara koje je reklo Pretresno veće, da li bismo trebali da zaključimo da nećete dati težinu, s obzirom na činjenicu da se radi o zaključku, za razliku uočene činjenice? A ja to kažem imajući u vidu pravilo na koje me je pre nekog vremena podsetio gospodin Tieger, dakle na

Pravilo 90(H)(ii), koje se tiče unakrsnog ispitivanja svedoka i dužnosti zastupnika da svedoku predoči... zastupnik treba da predoči svedoku prirodu slučaja one strane koju taj zastupnik zastupa, koji je u suprotnosti sa svedokovim iskazom. I mislim što se tiče našeg slučaja, i ja ne želim da govorim u ime mojih učenih prijatelja, ali mislim da smo upravo o tome govorili. I pokušavamo da damo najbolji materijal kako bi se sagledala celokupna slika, posebno kada imamo zaključke, ne samo generala Foranda nego zaključke drugih svedoka, koji se nalaze u izjavama po Pravilu 92ter.

SUDIJA ORIE: Pa, naravno, to jeste pitanje, moram da kažem, način na koji se primenjuje ovo pravilo, šta morate da predočite svedoku ako... pre svega, ne treba zaboraviti da se ne odnosi samo na unakrsno ispitivanje, već generalno, a posebno ako idete izvan okvira glavnog ispitivanja, barem što se mene tiče. Ali, dozvolite mi samo proverim pravilo.

ADVOKAT KEHOE: To je Pravilo 90 (H)(ii). Malopre sam citirao, to je ono sa (ii).

SUDIJA ORIE: Da. To se ne odnosi samo na unakrsno ispitivanje, ali i na unakrsno ispitivanje svedoka koji je u stanju da pruži dokaze relevantne za slučaj strane koja ga unakrsno ispituje. To se, naravno, ne odnosi samo na unakrsno ispitivanje, ali to je u redu. Mislim, rekao bih, ne moraju nužno da se iznesu sva dokumenta pred svedoka. Ako kažete: "Svedoče, u slučaju tvrdnji koje je Tužilaštvo iznelo, argumentacija Odbrane jeste da ste na osnovu vaših zapažanja izvukli pogrešne zaključke, jer niste bili upoznati sa dosta drugih dokumenata", a onda mu postavite pitanje: "Da li ste znali za postojanje ovih dokumenata?" I zatim mu predočite jedan ili dva dokumenta, i to je onda u redu. Ali, da se predočava 20 dokumenata da biste shvatili da on nema nikakvih saznanja o bilo kom od ovih dokumenata, to, naravno, troši dosta vremena. Mogli bismo, ako želite, da Pretresnom veću predstavite taj dokaz u prilog stava Odbrane da svedok nije u potpunosti bio obavešten o svemu što se događalo ili onog što je uočio ili razgovora koje je vodio. To pruža ograničene informacije ili nepotpune informacije. Zatim, naravno, ako vidimo ovih 20 pisama, mi ćemo znati da on nije imao informacije koje se nalaze u tih 20 pisama. Šta onda znače ta pisma, to je, naravno, sledeće pitanje, ali to je nešto o čemu ne bi trebalo svedok da donosi odluku, jer - da li postoje drugi dokumenti koji protivreče ili drugi dokazni materijali drugih svedoka koji protivreče tim pismima ili ih potkrepljuju,

nije nešto o čemu odluku treba da donosi svedok, uglavnom zato što bismo onda mi tražili od svedoka da to uradi, mada njega ne možemo ni za šta da krivimo, jer on nije imao punu informaciju kada je davao ove izjave. I onda bismo ga pozvali da uradi istu stvar, to jest, da sa malo više informacija ponovo izvede zaključke ili da izjave. A konačno je na Pretresnom veću, na samom kraju, pošto je saslušalo sve dokaze, da izvede prave zaključke. Gospodine Tieger, bili ste na nogama, ali ste onda očajnički ponovo seli. Da li je ostalo još nešto?

TUŽILAC TIEGER: Pa, ne tako očajnički, časni Sude, samo sam želeo da budem učtiv, nadam se. Ali želeo sam samo da sugerišem da bismo možda mogli da nastavimo sa svedočenjem ovog svedoka. Ne znam do koje mere sama diskusija podrazumeva neka od pitanja do kojih bi moglo da se dođe tokom preostalog ispitivanja. Imao sam utisak, budući da sam učestvovao u razgovoru sa višim pravnim službenikom, da je postojala zabrinutost zbog mogućih budućih situacija u kojima bi vaša uputstva, ako bismo ih primenjivali na određeni način, možda bila na štetu Odbrane, ali mislim da nije neophodno da svedok sedi dok mi vodimo raspravu o hipotetičkim okolnostima.

SUDIJA ORIE: Ukoliko bude ovakvih pitanja koja će se pojaviti u budućim situacijama, Pretresno veće je uvek otvoreno da se razgovara, da objasni šta i zašto želi da se nastavi na određeni način, i da pažljivo sasluša vaša pitanja. Gospodine Kehoe, vi ste dodali jedno pitanje, naime, da li se nikakva težina neće pridavati zaključcima. Pa, nikakva težina, to, naravno, sve zavisi od toga o kojoj vrsti zaključaka se radi. Reći – nikakva težina, naravno, mi ćemo sve u celini da razmatramo... ponekad možemo da ne damo nikakvu težinu, ali sagledavši ukupnost dokaznog materijala, možemo da kažemo: dobro, ovo je pravilan zaključak. Dakle, Pretresno veće će pažljivo da proveri u kojoj meri će se zaključci svedoka poklopiti sa zaključcima Pretresnog veća, a onda da li za nas zaključci svedoka imaju ikakvu težinu ili ćemo izvesti sopstvene zaključke, a to da li su oni isti ili različiti od svedokovih – to je već semantičko pitanje.

ADVOKAT KEHOE: Razumem časni Sude, i ne bih da se zadržavam na toj temi, ali svedok je sada tu, i možda to pitanje treba postaviti u nekom drugom obliku. To je, naravno, srž Odbrane i onih koji su tamo. A pitanje da li ste imali tu drugu informaciju, ja ne govorim o generalu Forandu u ovom trenutku, ali samo hipotetički, da li bi bilo koji svedok mogao da dovede u pitanje vaš zaključak sa 3. stranice, u 44. paragrafu vaše izjave, a to je pitanje koje najviše brine Odbranu.

SUDIJA ORIE: Shvatam ja to. Mogu da kažem sledeće: to se već dogodilo u jednom od prethodnih predmeta gde sam bio član Pretresnog veća. Strane su, a posebno u vezi sa izjavama po Pravilu 92ter, uvek vodile velike borbe oko toga koji red da se izbriše, oko toga da li je bilo zaključaka makar i sasvim malo, da li se radilo samo o mišljenjima. I mislim da sam se u velikoj meri potrudio da se takve izjave rediguju gde god je bilo moguće. Primetio sam da se to još nije dogodilo na ovom suđenju. Ne bih podsticao strane da to učine, jer to dovodi do dugih zaključaka u kojima se strane ili ne slažu o tome šta je tačno zaključak ili samo logična posledica zapažanja činjeničnog stanja svedoka. Na to se gubilo dosta vremena. A mislim da se to nije u velikoj meri promenilo. Dok

konačno strane nisu prestale da vode slične borbe, kada sam naveo da ako se strane ne dogovore da se određeni delovi izbace, da ili ne, da onda treba da se nađemo u 7.00 časova ujutru ili u 22.00 časa noću da bismo dalje o tome razgovarali u mom prisustvu, a onda bih im dao smernice šta bi moglo da bude izbačeno ili ne. Ja ovo kažem zbog toga što strane moraju da budu svesne toga da mi nismo porota, već stručnjaci, i da smo se mnogo, mnogo godina obučavali na tome da utvrdimo jasnu razliku između onoga što su zaključci, onoga šta su mišljenja i šta su činjenice, kao i da možemo da utvrdimo koji su zaključci toliko ubedljivi da je jednostavno nemoguće da ih ne prihvatimo, i drugi, koji su daleko manje ubedljivi da njih samo Pretresno veće ne može da prihvati na istoj osnovi kao što to svedok može da uradi, što ne isključuje mogućnost da Pretresno veće izvlači slične zaključke na osnovu dokaza, kao celine. Gospodine Forand, pretpostavljam da nikada niste bili uključeni u ovakve rasprave koje se uglavnom vode o dokaznom postupku, čime se advokati već vekovima bave, a posebno kad advokati dolaze iz različitih delova sveta. I oni su podeljeni. Ja ne mogu da vam naložim da sve to zaboravite. Ali ako vam je ovo bilo dosadno, molim vas za razumevanje, govorim u ime svih nas. Molim vas, nastavite.

ADVOKAT KAY – PITANJE: U ovom duhu, generale Forand, ja ću preskočiti određene dokumente u lancu koji se bave pitanjem 55 raseljenih lica na lokaciji bataljona UNCRO-a. Sećate se posebno da ste pored baze UNCRO-a u Kninu imali neke druge bataljone širom regiona, a neki od njih su postali utočište za ljude koji su tu došli. Da li se sećate tog posebnog pitanja?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Sećam se, gospodine.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Da sada pogledamo dokazni predmet Tužilaštva broj P369. To je jedan od vaših izveštaja o situaciji. Dok čekamo da se pojavi, vi niste bili jedini koji je bio uključeni u ovo. Tu su bili gospodin Flynn, gospodin Al-Alfi i druge agencije, i svi ste se bavili ovim pitanjem. Da li je to tačno?

ADVOKAT KEHOE: Molim da pogledamo 3. stranicu ovog dokumenta.

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: O kom pitanju govorite?

ADVOKAT KAY – PITANJE: Govorim o onih 50 do 55 raseljenih osoba koje su bile u vašim drugim bazama.

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Ja sam bio uključen zato što su moji vojnici imali te ljude u svojim bazama, ali očigledno situacija koja se odnosi na situaciju interno raseljenih osoba i rešavanje tog pitanja bilo je u rukama gospodina Al-Alfija.

ADVOKAT KAY – PITANJE: U redu.

ADVOKAT KAY: A za referencu Pretresnog veća postoji jedan dokument. To je dokazni predmet Odbrane broj D65, dokument drugih agencija koje su se bavile tim pitanjem, a ja kažem da je to dokaz koji može da se poveže za Pretresno veće. Zamolio

bih da pogledamo 3. stranicu gde se kaže: "General Čermak i viši ..." ... Šta je SLO-SS [SLO-SS, Senior Liaison Officer- Sector South], viši oficir za vezu?
SVEDOK FORAND – ODGOVOR: To je potpukovnik Tymchuk.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Da.

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Sektor Jug.

ADVOKAT KAY – PITANJE: "Dogovoreno da će sve izbeglice koje su bile na lokacijama naše jedinice biti premeštene u Knin. General Čermak pokazao je veliku fleksibilnost i saradnju u pronalaženju kompromisa da se konačno razreši ovo dugogodišnje i teško pitanje. Kada je postignut dogovor, usledila je brza akcija. Došlo je do konferencije, bilo je i zajedničkih timova. Svim izbeglicama biće ponuđena mogućnost da napuste Knin pod zaštitom Ujedinjenih nacija ili povratak u svoje domove." To je bio cilj akcije, da se ti ljudi dovedu do Knina kako bi plan počeo da se sprovedi. Da li je to tačno?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da, gospodine. Takođe je bilo gledište u pogledu mogućnosti da se isele, znate, iz Sektora Jug.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Da. Tu je veza sa ovim dokumentom, ali to nije dokument iz HRAT-a koji ću da preskočim, i idemo direktno na pismo koje ste vi poslali generalu Čermaku. To je dokument koji nosi oznaku 2D03-0012. Dolazim do kraja priče. Ispuštam neke delove između. Razumete?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT KAY – PITANJE: I to je pismo od 19. avgusta koje ste vi poslali generalu Čermaku. Pretresno veće nije ranije videlo ovo pismo. I to je pismo zahvalnosti za pomoć zbog preseljenja raseljenih lica: "Dragi generale, hvala puno za jučerašnju pomoć u sprovođenju 51 raseljene osobe pod zaštitom Ujedinjenih nacija iz baza širom Sektora Jug u moj štab u Kninu". Govorite o tome kako je dao podršku Ujedinjenim nacijama, o profesionalnom odgovoru vojne policije Hrvatske vojske, vašeg osoblja za vezu. Izražavate iskrenu zahvalnost i radujete se budućim mogućnostima za blisku saradnju sa zajedničkim ciljem o transferu tih lica iz baza UNCRO-a na one destinacije koje izaberu u bliskoj budućnosti. Da li je tačno da je general Čermak bio od izuzetne pomoći po ovom pitanju?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da, kao što je i opisano u ovom pismu.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Hvala vam.

SUDIJA ORIE: Gospodine Tieger, izvolite?

TUŽILAC TIEGER: Možda ovo nije bitno, ali gospodin Kay je nehotice počeo rečima: "To je pismo koje vam je uputio general Čermak", mislim da je hteo da kaže suprotno.

ADVOKAT KAY: Hvala vam mnogo. Tako je, kao što možemo da vidimo.

ADVOKAT KAY – PITANJE: To je bio još jedan od vaših problema s kojim ste se i vi i on suočavali u to vreme, u avgustu mesecu i zbog čega ste radili zajedno. Da li je tako?
SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Tako je, gospodine.

ADVOKAT KAY: Zamolio bih da se to pismo uvrsti u spis.

SUDIJA ORIE: Gospodine Tieger, nemate prigovor? Dakle, gospodine sekretare, koji će to biti broj?

sekretar: Časni Sude, to će biti dokazni predmet Odbrane broj D311.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Odbrane broj D311 primljen je u spis. Molim vas, nastavite.

ADVOKAT KAY: Hvala vam.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Sledeće pitanje koje je juče detaljno pokrenuto je pitanje onih sa kojima je trebalo da se obave razgovori kao osumnjičenim za ratne zločine, što je bilo sporno pitanje između hrvatske Vlade i Ujedinjenih nacija. Je li tako?
SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da, gospodine.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Ovde imam veliki broj dokumenata, ali ne nameravam da vas provedem kroz svaki od njih, jer ću pratiti uputstva Pretresnog veća u tom pogledu. Mi smo se ovim delimično pozabavili pozivajući se na činjenicu da sporazum Akashi-Šarinić sadrži odredbe koje se bave ovim pitanjem, kao što se i vi sećate. To je dokazni predmet Odbrane broj D28?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Samo da se usaglasimo oko okvira.

SUDIJA ORIE: Pa, gospodine Kay, to je drugi put da pokrećete ovo pitanje. Zapravo, ono što vidim u tom sporazumu, on se ne bavi ljudima s kojima su vođeni razgovori kao sa osumnjičenima. Ono čime se bavi, koliko vidim... i mislim da to je 3. paragraf, ali ja sada govorim napamet, tu se kaže da svako ima slobodu da ode, ali ne i oni koji su počinili, mislim, ratne zločine, a ne krivična dela. Tu se ne kaže ništa o pokretanju istrage o onima koji su počinili i koji nisu počinili ratne zločine. Dakle, ako kažete da se radi o tim razgovorima, to je, po mom mišljenju, ako ne i ceo korak, onda barem pola koraka predaleko.

ADVOKAT KAY: Hvala, časni Sude.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Složili smo se danas da su modaliteti trebali da se odrede. Mislim da je tačno da se dokument ne bavi na precizan način razrešenjem ovog pitanja. Je li tako?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da. Tako je. Ako se dobro sećam, mislim da je general Čermak želeo da obavi razgovore sa tim ljudima izvan baze, a smernice koje sam ja dobio bile su da to ne treba da bude tako, već da to treba da se uradi u bazi, i to su bili razgovori koji su bili u toku.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Da. Slažete li se po ovom pitanju, kao i po drugim pitanjima, da je general Čermak delovao kao neka vrsta kanala svoje Vlade vezano za razrešenje ovog pitanja?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Za ovo pitanje, da.

ADVOKAT KAY – PITANJE: A stavovi koje je on imao u vezi... odnosno, gledišta koja je on eventualno iznosio, i oko čega ste obojica bili saglasni - da to mora da se razreši na višem nivou između štaba Ujedinjenih nacija u Zagrebu i Vlade Republike Hrvatske, da li je to tačno?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Pa, nisam znao od koga je on dobijao uputstva. Ja sam znao da sam morao da se obratim Ujedinjenim nacijama u Zagrebu za uputstva.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Da li je tačno da su, u stvari, članovi hrvatske Vlade postali direktno uključeni u ovo pitanje kako bi se razrešio problem?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Ne sećam se, gospodine.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Bojim se da onda moramo da pogledamo neke dokumente.

SUDIJA ORIE: Pretpostavljam da ako svedok kaže "Ne sećam se", da se to razlikuje od "Ne znam ništa o tome." Tako da možete da vidite da li može dokumentacija da pomogne svedoku.

ADVOKAT KAY: Hvala, časni Sude. I pokušavam da sledim duh sudskih odluka na najbolji mogući način. Da počnemo sa dokaznim predmetom Odbrane broj D56.

SUDIJA ORIE: Pored toga što želite to da pokrenete sa svedokom, da li je to, takođe, predmet spora, gospodine Tieger, odnosno, da li svedok ne zna ništa o tome? Da li on može da nam pomogne dalje i da li je to problem koji je u sporu? A očigledno se postavlja pitanje, pre svega, na kom nivou su sagovornici, čak i ako je bilo u pismenoj formi, ako mogu da kažem, odlučivali.

TUŽILAC TIEGER: Ne verujem, časni Sude. Ja ne... Ja očigledno ne znam koga imate u vidu, ali glavno pitanje koje je pokrenuto, ne, to nije sporno.

SUDIJA ORIE: Ako ovo služi kao dodatna smernica, onda vas molim da nastavite, gospodine Kay.

ADVOKAT KAY: Veoma sam zahvalan, časni Sude, na intervenciji.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Pogledaćemo 3. stranicu ovog dokumenta, a to je dokument koji je poslat vama, i govorim o donjoj polovini stranice. Bio je potreban spisak raseljenih lica, jer su ljudi morali da znaju ko je bio u bazi, zar ne, generale, i da je morao da bude napravljen spisak?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da, gospodine.

ADVOKAT KAY – PITANJE: I možemo da vidimo u poslednjem paragrafu gde se kaže: "Iz našeg razgovora, shvatili smo i general Čermak i ja da je sprovođenje istrage... ograničeno na veoma mali broj raseljenih lica, verovatno između 10 i 20 ljudi". I u tom smislu, general Čermak je istakao da će hrvatske vlasti tražiti da se ti ljudi predaju." I da li vam je bila poznata činjenica da je general Čermak mislio da će to, u stvari, biti veoma mali broj ljudi koji će se istražiti i predati kao ratni zločinci hrvatskom pravosudnom sistemu?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Ono čega se ja sećam – a ne znam tačno, jer ne znam kada je potpisao pismo koje imam pred sobom – ali u jednom trenutku radilo se o 62 osobe koje su se u početku uzele u obzir u tom smislu. A na sastanku general Čermak je rekao da će broj verovatno biti manji. Ali ovog pisma se ne sećam.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Preskočio sam ovo, ali radi se o 18. avgustu, kada je to prvi put postao zajednički, konkretan problem?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Da li se slažete ako kažem da je bilo potrebno nekoliko nedelja da se to pokrene kao pitanje o tome šta će se dogoditi? Taj problem nije počeo odmah da se rešava 8. avgusta?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Ne. Ako se dobro sećam, mislim da je prvobitno postojao zahtev generala Čermaka da obezbedi spisak muškaraca od 18 do 60 godina. Pretpostavljam da smo mi... Ne sećam se, ali mora da smo napravili taj spisak. Tako da se počelo rano. Ali, da, slažem se sa vama, trebalo je dugo vremena da se to pitanje reši.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Da. I to je bilo nešto što je trajalo od tog datuma, 18. avgusta, pa sve do konačnog odlaska tih ljudi 16. septembra. Je li tako?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Tako je, gospodine.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Da. Hvala vam. Postojao je, zar ne, veliki stepen saglasnosti o stvarnom identitetu ljudi, odnosno o popisivanju ljudi unutar baze, 687 osoba je bilo na jednom spisku, a zatim na jednom kasnijem spisku bilo ih je još više ljudi? Da li se toga sećate kao posebnog pitanja?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Ne sećam se, jer mislim da je gospodin Al-Alfi sastavljao taj spisak, tako da se ne sećam.

ADVOKAT KAY – PITANJE: U redu. Nema potrebe da se oko toga zadržavamo. Dana 21. avgusta, ponovo je bilo diskusije o ovom pitanju.

ADVOKAT KAY: To je dokument sa spiska po Pravilu 65ter koji nosi broj 1220. Nema naslovne stranice. Ide se direktno na dokument, tako da je to prva stranica.

ADVOKAT KAY – PITANJE: I vidimo da je general Čermak zamolio da se vidi sa vama po ovom pitanju raseljenih lica. I on u 2. paragrafu govori o činjenici da mu je dostavljen spisak sa 687 osoba. Da li vidite to?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da, gospodine.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Od ukupno 731 osobe. Tada general Čermak rekao da ima spisak od 74 osobe za koje se sumnja da su počinili ratne zločine, i rekao je da misli da je spisak predugačak i da bi mogao da bude kraći, a to je ono što ste nam prethodno rekli. Je li tako?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da. Ja sam spomenuo broj 62, ali, da.

ADVOKAT KAY: Časni Sude, vezano za niz dokumenata o tome, to je sve što treba da pogledamo. Može li ovaj dokument da bude primljen u spis?

SUDIJA ORIE: Gospodine Tieger?

TUŽILAC TIEGER: Časni Sude, ja nemam prigovor. Samo sam proveravao da vidim da li je to deo jednog većeg dokumenta koji se već nalazi u spisu.

SUDIJA ORIE: Gospodine Kay, možete li pomoći gospodinu Tiegeru?

ADVOKAT KAY: To je jedan koji smo skinuli sa spiska po Pravilu 65ter koji nosi broj 1220, a...

TUŽILAC TIEGER: Časni Sude, mislim da je to deo dokaznog predmeta Tužilaštva broj P403.

ADVOKAT KAY: Tako je.

SUDIJA ORIE: Onda nema potrebe da se dalje... to je sada u zapisniku gde ubuduće može da se nađe dokument.

ADVOKAT KAY: Zahvaljujem, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Molim vas, nastavite.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Zatim je proces tekao tako da je spisak imena sa 74 osumnjičenih trebalo predati. Da li je to tačno, generale Forand, koliko se vi sećate?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Ne sećam se te konkretne tačke, ali to bi imalo smisla, da.

ADVOKAT KAY – PITANJE: A strana Ujedinjenih nacija tražila je detalje u pogledu vrste ili prirode optužbi koje je trebalo da budu podignute protiv ovih pojedinaca. Da li je to tačno?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da. Koliko se ja sećam, direktiva koju smo dobili, ili koju je dobio gospodin Al-Alfi, bila je da je potrebno da imaju neke određene dokaze protiv tih osoba. Nakon što se taj dokaz pokaže gospodinu Al-Alfiju, on će se obratiti Ujedinjenim nacijama u Zagrebu, predočiti advokatu i onda će se oni složiti ili ne, znate, ako je to dovoljno informacija u tom opisu.

ADVOKAT KAY – PITANJE: U redu.

ADVOKAT KAY: Da li možemo da pogledamo dokument od 21. avgusta 1995. godine koji nosi oznaku 2D03-0049.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Dok se dokument ne pojavi, ja ću ga uvesti. To je dokument od 21. avgusta koji je došao iz Bezbednosno-informativne službe, SIS-a [Sigurnosno-informativna služba Ministarstva odbrane RH] i bio je poslat generalu Čermaku, a čini ga spisak 72 ljudi, a to su oni o kojima se raspravljalo u pogledu tvrdnji protiv njih. I možemo da vidimo na prvoj stranici njihova imena, a sa desne strane opis prirode navoda.

ADVOKAT KAY: To je dokument od četiri stranice. Nema potrebe da ga dalje gledamo, osim ako neko ne želi.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Ali poenta da se on pokaže jeste bila da se kaže... Prvo da vas pitam: da li ste vi videli ovaj dokument, koji je došao sa hrvatske strane, a koji je trebalo da vam pomogne da se u vašoj bazi identifikuju oni koji su osumnjičeni da su počinili ratne zločine?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Ne, ne sećam se da sam to video, gospodine.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Da li ste vi lično imali bilo kakvog učešća vezano za taj aspekt problema, kada je reč o prirodi zločina i konkretnih pojedinaca ili je to neko drugi radio u okviru Ujedinjenih nacija u Kninu?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Sa moje tačke gledišta, to je bio gospodin Al-Alfi koji je o tome vodio računa. Ja se nikada nisam uključivao u tu diskusiju.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Zato što nije bilo u okviru vaše odgovornosti?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da, gospodine.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Hvala vam.

ADVOKAT KAY: Časni Sude, zamolio bih da se ovaj dokument uvrsti u spis.

SUDIJA ORIE: Gospodine Tieger?

TUŽILAC TIEGER: Nemamo prigovor, časni Sude.

ADVOKAT KAY: Hvala, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Gospodine sekretare?

sekretar: To će biti dokazni predmet Odbrane broj D312.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Odbrane broj D312 primljen je u spis. Molim vas, nastavite.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Da li se sećate da se postavljalo pitanje da li će Ujedinjene nacije dobijati informacije u određenom obliku...

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Ja ne...

ADVOKAT KAY – PITANJE:...da li je obaveštenje od strane hrvatskih vlasti trebalo da bude izvršeno na određen način, kao i protokol u vezi s tim? Da li se sećate tog konkretnog pitanja?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Ne, gospodine. Kao što sam rekao, znate, nisam bio uključen i to nije nešto u šta sam ja bio uopšte uključen.

ADVOKAT KAY: Da li možemo da pogledamo dokazni predmet Tužilaštva broj P374.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Ovaj dokument od 24. avgusta je poslao štab UNCRO-a iz Zagreba i vidimo već na prvoj stranici...

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Ja...

ADVOKAT KAY – PITANJE: Niste to dobili na svom ekranu, generale Forand?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Ali to nije iz UNCRO-a, to je iz mog štaba.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Da li je iz vašeg štaba?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Jer ja sam dobio dokument na kom na vrhu piše Glavni štab UNCRO, Zagreb.

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Ne, to je iz štaba UNCRO-a, Sektora Jug.

ADVOKAT KAY: Opet, to je možda... znam da je ovo dokument koji je uvršten u sistem nekoliko puta, a ja imam verziju u kojoj se to nalazi na vrhu. Dakle, mi ćemo ignorisati ono što je na mom dokumentu. Siguran sam da dokument sadrži iste informacije. Možemo li da pogledamo sledeću stranicu dokumenta. Časni Sude, pokušavam da pronađem, jer dokument postoji u različitim oblicima u sistemu koji me izbacuje iz koloseka. Možda da pogledamo dokument sa spiska po Pravilu 65ter koji nosi broj 2477. Izvinjavam se zbog ovoga. Ali, časni Sude, to je jednostavno karakteristika sistema koja nam otežava rad.

ADVOKAT KAY – PITANJE: To je onaj koji sam dobio, gde stoji na dokumentu Glavni štab UNCRO-a, Zagreb.

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: U redu.

ADVOKAT KAY – PITANJE: To je ono o čemu sam ja govorio, i to je isti datum, i ja čak mislim isto vreme...

TUŽILAC TIEGER: Časni Sude, čini mi se da se radi o drugačijem vremenu. Ovo je, kako ja vidim... To je dokazni predmet Tužilaštva broj P374 od 24. avgusta, od 20.30 časova.

ADVOKAT KAY: Dobro. Da. Zamoliću da pogledamo 3. stranicu ovog dokumenta. Hvala. Da. To je pismo pukovnika Tymchuka, to je deo koji sam tražio.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Da li prepoznajete ovo pismo pukovnika Tymchuka?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Ne sećam se, gospodine.

ADVOKAT KAY – PITANJE: U pismu se kaže sledeće: "Ako general Čermak nije u mogućnosti da nastavi na ovaj način, kao što smo se dogovorili, onda bi komandant Sektora Jug želeo da bude informisan u pisanoj formi o stavu Vlade Republike Hrvatske, kako bi pregovori na višem nivou mogli da počnu da rešavaju ovaj problem." Da li se sećate na koji način se rešavalo pitanje optužbi za ratne zločine protiv pojedinaca?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Koliko se ja sećam, bilo je nekih razgovora između mene, Al-Alfija i generala Čermaka o mogućnosti da onim osobama koje nisu optužene za ratne zločine, bude dozvoljeno da odu u Srbiju i mi bismo u našoj bazi zadržali samo one koje Hrvati optužuju da su ratni zločinci.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Tako je. Da li bi bilo tačno da se kaže da ste vi, general Čermaka i gospodin Al-Alfi, a verovatno i gospodin Flynn, pokušavali da pronađete način za rešavanje ovog problema, koristeći se različitim sredstvima?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Pa, ne znam da li je bilo korišćenje različitih sredstva. Znam da smo razgovarali sa generalom Čermakom, jer sam pokušavao da zadržim stanje duha tih ljudi koji su bili u mojoj bazi, što jeste stvaralo probleme. Dakle, jedan način da se ublaži taj problem je bio da se uklone oni ljudi koji se nisu smatrali ratnim zločincima. Tako smo mi započeli razgovor sa generalom Čermakom, i na početku je to dobro izgledao, ali to se nije ... ali to se nije ostvarilo.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Nije.

ADVOKAT KAY: Časni Sude, molim da se ovaj dokument uvrsti u spis.

SUDIJA ORIE: Gospodine Tieger?

TUŽILAC TIEGER: Nemamo prigovor, časni Sude.

ADVOKAT KAY: Hvala, časnii Sude.

SUDIJA ORIE: Gospodine sekretare?

sekretar: To će biti dokazni predmet Odbrane broj D313.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Odbrane broj D313 primljen je u spis.

ADVOKAT KAY: Pogledajmo dalje dokumente. Molim da sada pogledamo dokument sa spiska po Pravilu 65ter koji nosi broj 2467, a to je dokument koji je dokazni predmet Tužilaštva broj P374, što je bio prethodni dokument od 24. avgusta u 20.30 časova.

ADVOKAT KAY – PITANJE: A ovo je jedan od vaših izveštaja o situaciji. Molim da pogledamo 3. stranicu, 4. paragraf, gde vi pišete o broju onih koji treba da budu uzeti u obzir. Vidimo da je sada broj sveden na 62 osobe od 74, kako stoji u 3. paragrafu. Ali u 4. paragrafu jasno se kaže da se to pitanje ne može razrešiti na nivou Sektora Jug: "To mora da nastavi da se rešava na višem nivou vlasti i Vlade Republike Hrvatske." Da li je to tačno?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: To je ono što je napisano ovde, da. Da, gospodine.

ADVOKAT KAY – PITANJE: I da se vratimo na ono što sam vam ja iznosio kao tvrdnju, naime, da gospodin Čermak koji je delovao u ime Vlade Republike Hrvatske nije, u stvari, imao ovlašćenja da sam zaključi to pitanje na osnovu svoje lične odluke?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da, gospodine.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Da li se slažete sa tim?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da, gospodine.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Hvala. Priča o celoj ovoj temi nastavila je da se razvija čitav niz dana, sve do septembra. Da li je to tačno?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Tako je, gospodine.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Da li se sećate da je došlo i do toga da su strane tražile pravni savet o takvim pitanjima u okviru međunarodnog prava, gde bi ti ljudi bili ispitivani i o načinu predaje?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Znao sam od gospodina Al-Alfija da je to pitanje trebalo da se razmatra na višem nivou.

ADVOKAT KAY – PITANJE: U redu.

ADVOKAT KAY: Zamoliću da pogledamo dokument sa spiska po Pravilu 65ter koji nosi broj 762. Reč je o izveštaju gospodina Akashija koji je upućen gospodinu Annanu. I molim da nam se predoči 3. stranica ovog izveštaja, prvi paragraf.

ADVOKAT KAY – PITANJE: To se tiče vas i generala Čermaka. I možemo da vidimo kada je reč o kontekstu Ujedinjenih nacija da je: "Pitanje nastalo kao rezultat daljeg usmenog sporazuma od 21. avgusta 1995. godine između generala Čermaka, kao predstavnika Republike Hrvatske i generala Foranda u ime Ujedinjenih nacija, a hrvatske vlasti su osporile taj sporazum." Da li se sećate da ste se vi i general Čermak, zapravo, nekoliko dana ranije dogovorili na neformalan način kako da se razreši pitanje?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da. Mislili smo, znate, da smo se dogovorili da bi oni ljudi koji nisu bili optuženi da su ratni zločinci mogli da odu iz moje baze za Srbiju.

ADVOKAT KAY – PITANJE: A da li se sećate da je, u stvari, gospodin Čermak bio nadglasan i da nije bilo prihvaćeno od strane Vlade Republike Hrvatske ono što je dogovoreno sa vama?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da. Mislim, nedugo nakon toga ili u toku tog perioda ili kad sam imao sastanak sa generalom Čermakom i sa gospodinom Al-Alfijem ili pisma koje sam dobio od njega, rečeno je da neće biti tako, da sporazum ne može da stupi na snagu.

ADVOKAT KAY – PITANJE: A da li se sećate da se nakon toga u to pitanje uključila hrvatska Vlada, kroz nastojanja da direktno pregovara sa Ujedinjenim nacijama u vezi sa ovim ljudima?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Ne sećam se toga, osim kao što sam vam rekao ranije, da ja nisam bio uključen u pregovore. To je bio gospodin Al-Alfi koji je to radio na osnovu uputstava Ujedinjenih nacija iz Zagreba.

ADVOKAT KAY – PITANJE: U redu.

ADVOKAT KAY: Molim da se ovaj dokument uvrsti u spis.

TUŽILAC TIEGER: Nemamo prigovor, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Gospodine Tieger, u transkriptu piše "nemamo prigovor", ali...

TUŽILAC TIEGER: Nemamo prigovor, časni Sude.

SUDIJA ORIE: ...mislio sam da ćete to reći. Gospodine sekretare?

sekretar: Časni Sude, to će biti dokazni predmet Odbrane broj D314.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Odbrane broj D314 primljen je u spis.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Prolazim kroz preostale tačke. Da li može da se kaže da je nekoliko nedelja taj spor o tome šta da se uradi sa tim pojedincima nastavio da traje i tako sve do sredine septembra - kada je pitanje bilo rešeno?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da, gospodine. Mislim da sam se 11. ili 12. septembra vratio nazad za Kanadu. Do tog trenutka to pitanje još nije bilo rešeno.

ADVOKAT KAY – PITANJE: U redu.

ADVOKAT KAY: Časni Sude, imamo čitav niz dokumenata o ovom pitanju koji nam daju celokupan opis, celokupnu priču...

SUDIJA ORIE: Da li postoji i ovde mogućnost, jer se ovde radi, iako to još nismo videli, o administrativnom praćenju onoga što je svedok opisao, da li postoji način da te dokumente damo svedoku i zamolimo ga, možda ne u nameri da mu pokvarimo njegove pauze za kafu, nego možda čak deo dana, da ih brzo pregleda i da vidi da li mu je nešto poznato u tim dokumentima ili da li postoji bilo šta u njima što on želi da komentariše?

ADVOKAT KAY: Biću iskren. Srž ovog dokaznog materijala je stvarno za Pretresno veće...

SUDIJA ORIE: Da, naravno.

ADVOKAT KAY: ...kako bi se osvetlila kompletna slika o kojoj je donekle bilo reči u predmetu Tužilaštva. Ali mi smo bili u stanju da sastavimo celu priču i...

SUDIJA ORIE: A u svim tim dokumentima u vezi sa ovim, nema izjava, već samo vrste...

ADVOKAT KAY: Tu su pisma ministara iz hrvatske Vlade, iz kabineta predsednika - preuzimanje ovih pitanja iz ruku gospodina Čermaka, i jednostavno...

SUDIJA ORIE: I verovatno ovaj svedok nikad nije imao o tome nikakva saznanja?

ADVOKAT KAY: Tako je, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Mi takođe možemo da ograničimo. Naravno, mi bismo želeli da dobijemo sve ove dokumente u spis, osim ako ne postoji bilo kakav prigovor protiv njih. Ali, naravno, ako svedok... ali mislim, želeo bih da se nastavi moj način koji sam predložio, odnosno, da ne provodite suviše vremena na onim pitanjima na koja svedok ne može ništa da doda onome što je već u dokumentima i istovremeno, ukoliko svedok ima saznanja o dokumentima i u poziciji je da komentariše, onda je u redu da nam kaže ono što zna o tome. Možemo, na primer, da zamolimo svedoka da samo pogleda dokumente i samo da kaže da li je ikad ranije video te dokumente ili nije.

ADVOKAT KAY: Časni Sude, ja znam da nije, ali to je...

SUDIJA ORIE: U redu.

ADVOKAT KAY: Priznajem da se ovo radi kako bi Pretresno veće bilo upoznato, a to je, po našem mišljenju, legitimni cilj koji imamo u ovom predmetu...

SUDIJA ORIE: Da.

ADVOKAT KAY: ...da vam u potpunosti predstavimo činjenice, kako je časni Sud i naveo na početku ovog suđenja.

SUDIJA ORIE: Da. Samo sam predložio kako bi se izbeglo, ako svedok ima neke korisne informacije o ovim dokumentima, da se to ne propusti. Ali ako svi očekujemo da on nema nikakva konkretna saznanja o dokumentima, onda, molim vas, dajte da mi pogledamo same dokumente.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Želeo bih da sada predemo na sam završetak ove priče, jer znamo da je određen broj ljudi otišao iz vaše baze, a da je jedan broj ljudi bio odveden na razgovore u okviru sporazuma postignutog između hrvatske Vlade i Ujedinjenih nacija. Da li je to tačan rezime?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da, tako mi je rečeno kada sam se vratio iz Kanade, da, gospodine.

ADVOKAT KAY – PITANJE: U redu. sada bih zamolio da pogledamo dokument od 18. septembra 1995. godine. To je dokument koji nosi oznaku 2D03-0082.

ADVOKAT KAY: Pretresno veće se možda seća da sam pitao pukovnika Lesliea nešto o tome na kraju ispitivanja, odnosno, da li se seća da je napisao taj konkretni dokument. A da bih objasnio Pretresnom veću, ovo je dokument koji je sada pronađen.

ADVOKAT KAY – PITANJE: Mi imamo pregled materije od strane pukovnika Lesliea u ovom dokumentu, reč je o proceni. A u drugom paragrafu, on kaže: "Početna saradnja Hrvatske vojske činilo se da je izuzetna. General-pukovnik Čermak, vojni upravnik Knina, bio je prijateljski nastrojen i pomagao je kada smo se sreli s njim u sredu, 14. septembra 1995. godine, da bismo razgovarali o planu kretanja. Poklonio nam je jedan kamion odeće i organizovao da se daju hrana i sokovi za raseljena lica... i saradnja hrvatske policije takođe je, čini se, bila dobra..." i sledi opis transfera koji, nažalost, kada su napustili Knin, možda i nije bio tako prijatan i bilo je nepravilno na putu. Ali da ste bili svesni da je po mišljenju UNCRO-a saradnja koju je pružio general-pukovnik Čermak bila izvanredna u rešavanju ovog pitanja?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Kao što sam rekao, bio sam u Kanadi i nikada nisam video to pismo. Čuo sam o tome... da su imali problema kada su otišli iz Knina. Ne sećam se ko me je od oficirskog osoblja obavestio, znate, ko je pohvalio generala Čermaka, ali se činilo da su stvari u samom Kninu stvarno dobro protekle, da.

ADVOKAT KAY: Časni Sude, zamolio bih da se ovaj dokument uvrsti u spis. To je onaj dokument, vi ćete se setiti, koji nisam mogao da ponudim u spis preko pukovnika Lesliea.

TUŽILAC TIEGER: Nemamo prigovor, časni Sude.

ADVOKAT KAY: Hvala, časní Sude.

SUDIJA ORIE: Gospodine sekretare?

sekretar: To će biti dokazni predmet Odbrane broj D315.

ADVOKAT KAY: A sledeće pitanje...

SUDIJA ORIE: Samo mi dozvolite da to prvo uvrstim u spis, gospodine Kay, možda bi moglo da pomogne.

ADVOKAT KAY: Izvinjavam se, časní Sude. Samo pokušavam da završim sa temom.

SUDIJA ORIE: U redu. shvatam. Dokazni predmet Odbrane broj D315 primljen je u spis.

ADVOKAT KAY: Sledeći dokument koji želim da se prikaže nosi oznaku 2D03-0101.

SUDIJA ORIE: Ako ovako ostavite vaš mikrofon uključen, svi mogu da uživaju u vašem kratkom razgovoru.

ADVOKAT KAY: Bilo bi mi drago kad bih imao daljinski upravljač, bilo bi lakše, časní Sude, inače bi se moglo dogoditi da prospem vodu.

SUDIJA ORIE: To je u nadležnosti Sekretarijata, a ne Pretresnog veća. Molim vas, nastavite.

ADVOKAT KAY: Ovo je poslednji dokument pre kraja.

ADVOKAT KAY – PITANJE: To je dokument pukovnika Karela Blahna, vršioća dužnosti komandanta Sektora Jug. Ovo je napisano dok ste vi bili u Kanadi?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Da, gospodine.

ADVOKAT KAY – PITANJE: On kaže: "Vaša Ekselencijo, ministre odbrane Republike Hrvatske, dana 16. i 17. septembra transfer izbeglica sproveden je u skladu sa planom UNCRO-a i komandanta Sektora Jug." To je bio vaš plan. Da li je to tačno?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Pa, da, iako nisam bio tamo, celokupno osoblje je radilo za mene, i očigledno je da sam ja bio odgovoran za to.

ADVOKAT KAY – PITANJE: I tu se govori o konkretnom prevozu stanovnika. U 2. paragrafu se govori o međunarodnim organizacijama. "Jedna od ključnih osoba za uspeh ove misije bio je general-pukovnik Ivan Čermak i njegovi oficiri za vezu: kapetan Luković, pukovnik Mrša, zastavnik Dondo. Zahvaljujući njihovoj inicijativi i odgovornim postupcima, ova misija je izvedena vrlo uspešno. Molim vas, prenesite moju

ličnu zahvalnost general-pukovniku Ivanu Čermaku za njegova brza i profesionalna rešenja." Potpisao pukovnik Blahna: "dobro obavljen posao" i "hvala na uspešno obavljenom poslu." Da li ste i vi bili o tome obavешteni?

SVEDOK FORAND – ODGOVOR: Ne sećam se, ali mislim, to je tu, potpisano je, dakle, tako je bilo.

ADVOKAT KAY – PITANJE: U redu.

ADVOKAT KAY: Časni Sude, zamolio bih da se ovaj dokument uvrsti u spis.

SUDIJA ORIE: Gospodine Tieger?

TUŽILAC TIEGER: Nemamo prigovor, časni Sude.

ADVOKAT KAY: Hvala, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Gospodine sekretare?

sekretar: Kao dokazni predmet Odbrane broj D316, časni Sude.

SUDIJA ORIE: Dokazni predmet Odbrane broj D316 primljen je u spis. Moramo da prekinemo sa radom za danas, gospodine Kay, ali pre toga imam jedno pitanje za vas. Opisali ste dokazni predmet Odbrane broj D312 kao spisak sa 72 osobe o kojima se raspravljalo oko tvrdnji iznetih u vezi sa tim ljudima. Mogu li da vas zamolim da razmotrite da li je ovo korektan opis onoga šta je taj spisak, posebno imajući u vidu reč "tvrdnja", i verovatno bi i svi pravници u ovoj sudnici trebalo da čuju sasvim dobro, da očigledno pod brojem 35 se za osobu koja ima skoro 70 godina kaže samo "advokat". Ne znam da li se ponekad radi o ženi ili rođaku, tako da, bez obzira da li su zaista tvrdnje ili samo indicije, to je očigledno, izazvalo sumnju. Prekidamo sa radom. Dozvolite mi da pogledam. Dobio sam poruku. Dao mi je gospodin sekretar. Mi ćemo prekinuti za danas i nastavićemo sutra ujutro u 9.00 časova u sudnici broj 1.

Sednica je završena u 13.48 h

Nastavlja se u četvrtak, 5. juna 2008. godine u 9.00 h.

